Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

היינט 10 זייטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 172 | Łódź, Czwartek, 25 lipca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ"ד תמוז תרצ"ה | № 172

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאנפערענץ פון 2000 דעלעגאטען געגען דער יודען-אינקוויזיציע אין דייטשלאנד

רוזוועלט און די אמעריקאנישע רעגירונג זאלען אונטערנעהמען א שוץ-אקציע, — אקציע פון אמעריקאנער ציוניסטען און פון די קאטוילישע קאמבאטאנטען

ניו-יארק, 24 (יט"א טעלעגראפיש)

דא איז פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט 2.000 יודען — דעלעגאטען פון פערשידענע ארגאניזאציעס.

די קאנפערענץ איז געווידמעט די לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד.

עס איז בעשלאסען געווארען צו בעטען דעם פרעזידענט רוזוועלט און דעם אמעריקאנער פארלאמענט ארויסצודריקען אויפרעגונג געגען די רדיפות אויף די יודען אין דייטשלאנד, און צו בעטען דער אמעריקאנער רעגירונג זי זאל אויפנעהמען אנ'אקציע, אז די יודען אין דייטשלאנד זאלען צוריקגעשטעלט ווערען אין זייערע רעכט.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען: נישט צו פיהרען קיין שום האנדעל מיט דייטשלאנד; צו אויפפארערן דעם אלימפיארע-קאמיטעט, אז קיין אמעריקאנער בירגער זאל זיך נישט בעטייליגען אין דער אלימפיארע אין דייטשלאנד; און — צו פערשטארקען דעם באיקאט פון היטלער-דייטשלאנד.

ניו-יארק, 24 (יט"א טעלעגראפיש)

די אמעריקאנער ציוניסטען האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צו די יודישע פיהרער אין גאנצען לאנד, אז זיי זאלען זיך בעטייליגען אין דער דעלעגאציע צו רוזוועלט'ן.

ניו-יארק, 24 (יט"א טעלעגראפיש)

די אמעריקאנער קאטוילישע קאמבאטאנטען האבען בעשלאסען אויפצוהויבען אנ'אקציע געגען דעם אנטייל אין דער דייטשער אלימפיאדע.

קאנפיסקירט שטרייכער'ס „שטירמער" אין מינכען

לאנדאן, 24 (יט"א טעלעגראפיש)

פון בערלין ווערט מיטגעטיילט, אז די דייטשע פרעסע האט בעקומען א בעפעהל פונם פראפאגאנדע - מיניסטעריום נישט צו ברענגען קיין בעריכטען וועגען די לעצטע אנטיסעמיטישע עקסצעסען.

אנ'ענגלישע צייטונג טיילט אויך מיט, אז דער „שטירמער" איז אין מינכען קאנפיסקירט געווארען און אז שטרייכער איז וועגען דעם תיכף ארויסגעפאהרען קיין בערלין צו היטלער'ן.

„היטלער איז נישט קיין אייביגקייט"

ענגלישע פרעסע וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד

לאנדאן (יט"א) „סאנדיי - עקספרעס" שרייבט אין א לייט-ארטיקעל וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד.

א נייער טעראר האט אויסגעריסען אין דייטשלאנד. פראטעסטאנטען און קאטאליקען ווערען ווילד געשלאגען, יודען ווערען געיאגט און געשלאגען. דער „שטאלהעלם" ווערט געטריבען, זיינע פאנדען קאנפיסקירט און זיינע פיהרער געטריבען אין די קאנצענטראציע-לאגערן. פונוואנען נעמט עס זיך?

די אפאזיציע געגען היטלער'ן הויבט ווידער אויף דעם קאפ, און דאס מאל מיט גרעסערע ענטשלאסענקייט. היטלער קען זיך נאך א צייט לאנג האלטען, ער איז אבער נישט קיין אייביגקייט. צופיל קעפ קלערען וועגען א קלאפ. ער האט צופיל געגנער, אז ער זאל זיי אלע קענען פערטרייבען אונטער דער ערד.

דער קארעספאנדענט פון „מארנינג - פאסט" שרייבט פון בערלין:

אין בערלין איז עס א סוד פאר נאנץ בראד, אז די אנטי-יודישע אנפאלען אין בערלין האבען צוגעאיילט די דימיסיע פון אדמיראל פאן לעווי-צאוו. אויף זיין פעראָרדנונג זענען ביינאכט ארעסטירט געווארען צוויי אדער דריי נאצישע שויבען-ברעכער, שטורמיסטען, וואס האבען געהאנדעלט אויף אויפטראג פון דער פארטיי. די דאזיגע „חוצפה" האט ביז'ן רעשט פערביטערט די אונצופרידענע ברוינהעמדלעך, וואס זענען נאך צו זיך נישט געקומען זייט דער „רעוואלטע" פון רעהם.

די נאמינאציע פון גראף העלדארף איז א צייטווייליגע. אויב די עקסטרעמיסטען וועלען אנהאלטען, וועט זיין נאכפאלגער, שוין נישט צייטווייליג זיין יוליוס שטרייכער פון נירענבערג, דער נאטארישער יודען-פרעסער און היטלער'ס פריינד.

איך דערוויס מיך אבער פון א גוטער קוועלע — גיט צו דער קארעספאנדענט — אז דער איינפלוסרייכער קריגס - מיניסטער, גענעראל פאן בלאמבערג, האט מעהר ווי איינמאל געראטען היטלער'ן צו פרעמינירען שטרייכער'ס השפעות, און ד"ר שאכט, דער ווירטשאפטליכער בעל-יועץ, אהן וועלכען היטלער קאן זיך נישט בעגעהן, האט געדראהט צו דעמיסיאנירען, אויב שטרייכער וועט נאמינירט ווערען אלס פאליציי-פרעזידענט.

אלענפאלס קען קיין ספק נישט זיין, אז אלץ, וואס געשעהט איצט אין דייטשלאנד, איז דער רעזולטאט פון איבערליכע קאמפען און אפאזיציע אין די רייהען פון דער נאצי-פארטיי.

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „ביוס קראניקל" בעהויפטעט, אז העלדארף איז נאמינירט געווארען נישט אזוי מחמת דעם, וואס ער איז אנ'עקסטרעמיסט, ווי מחמת דעם, וואס ער איז ווייניגער עקסטרעמיסטיש ווי שטרייכער. די ווילדע לייט האבען געפאדערט שטרייכער'ס נאמינאציע, דעם כהן גדול פון דער אנטי-יודישער בעוועגונג אין דייטשלאנד, אבער געגען אזא אבשוילעכער נאמינאציע וואלטען העפטיג ארויסגעטרעטען אזעלכע מענשען ווי פאן נויראט, ד"ר שאכט און אנדערע, וועלכע האבען די שווערע עובדה פון ראטעווען דייטשלאנד אין צייטען פון צרות. בעזונדערס האט די ארמעע געזאגט „ניין" צום פארשלאג וועגען שטרייכער'ס נאמינאציע.

די נאצים „שטינקען אין די נאזלעכער פון דער וועלט"

דער ענגלישער ועד הקהלות וועגען די יודען רדיפות אין דייטשלאנד

לאנדאן (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ועד הקהלות האט לעאנארד מאנטעפיארע, פארשטעלענדיג דעם בעריכט פון „דזשאינט הארעין קאמיטע" וועגען דער לאגע פון יודען אין דייטשלאנד, ערקלערט צוו. אנד. פאלגענדעס:

עס איז קיין ספק נישט, אז בלויז מחמת דער וואכזאמקייט פון דער פרעסע איבער די געשעהענישען אין דייטשלאנד איז דארט נישט געקומען צו קיין שווערע פערברעכענס לגבי יודען. אבער דאס, וואס איז געשעהן, איז גענוג טרויעריג, און די דייטשע אפיציעלע קרייזען קאנען דאס מאל נישט אפלייקענען די ריכטיגקייט פון די פרעסע-בעריכטען, וואס שטיצען זיך אויף פעסטשטעלונגען פון עדי-ראיה, און קענען נישט בעהויפטען, אז זיי זענען אויסגעטראכט דורך יודישער פראפאגאנדא.

אז די בעריכטען זענען נישט געווען איבערגעטריבען, זעהט מען שוין דערפון, וואס אפיציעל זוכט מען די שולדיגע — און מען געפינט דעם יודישען קרבן, פונקט ווי אין עזאפ'ס מעשה'לע, וואו דער וואלף בעשולדיגט די שעפס, אז זי פערראונרייניגט איהם דאס וואסער און דעריבער האט ער זי פערצוקט.

קיינער קען מעהר נישט צווייפלען, וועו עס איז באמת שולדיג אין די לעצטע געשעהענישען, ווער עס האט זיי אינספירירט און אויסגעפיהרט, ווער עס לעזט די אויפהעצענדע ארטיקלען אין דער נאצי-פרעסע און איהרע דראהונגען, ביי דעם קאן דער מינדסטער ספק מעהר נישט בלייבען.

עס איז קוים צו ערווארטען, אז מען זאל בעשטראפען די שטורמיסטען, וואס זענען בעפאלען וועהרלאזע יודען אויף די בערלינער גאסען, אין א רעזשים ווו... די קאטאמפא-מערדער פראקלאמירט אלס נאציאנאלע העלדען. די פאליציי געדענקט ווארשיינליך די ווערטער פון איהר העכסטען שעף, גענעראל גערינג, אז די פאליציי איז נישט בעשאפען צו שיצען יודישע געשעפטען.

אזעלכע מעשים, ווי די לעצטע, זענען עלול פאר איינמאל צו צושטערען חדשים פון זארג-פעלטיגער פראפאגאנדא. ערשט מיט א יאהר צוריק, נאכ'ן מארד פון דאלפוס'ן, האט די „טיימס" געשריבען, אז אזעלכע מארדען האבען געמאכט די נאציס „שטינקען אין די נאזלעכער פון דער וועלט".

עס איז נישט פארצושטעלען, אז די דאזיגע מעשים זאלען נישט ארויסרופען קיין עקעל ביי א גרויסען טייל פון דער בעפעלקערונג אין דייטשלאנד גופא. ליידער זענען אויך מחוץ דייטשלאנד נישט אונבעקאנט רעליגיעזע און ראסען-ליידענשאפטען, מחוץ דייטשלאנד קען מען אבער נישט אזא זאך, ווי די אויפרייצונג צו געוואלד-מעשים דורך די מענשען וואס שטעהען ביי דער מאכט.

אין דער דיסקוסיע ארום בעריכט האט דעפ. בארנעט דזשענער אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פיהרען א מעהר ווירקזאמער אקציע אין דער עפענטליכקייט געגען די מעשים-תעתועים אין נאצי-דייטשלאנד.

רעד. מאריס מייער מיינט, אז די געשעהענישען אין דייטשלאנד זענען א רעוואלטאט פון די לעצטענס איינגעשטעלטע פריינדליכע בעציהונגען צווישען דער בריטישער רעגירונג און דייטשלאנד. זאל די ענגלישע רעגירונג דערציילען דער וועלט, אז זי איז געגען אזעלכע גרויל-מעשים מיר דארפען דערמאהנען די פיהרער פון דער רעגירונג. וואס לארד באלפור האט געזאגט אונמיטעלבאר פאר'ן קריג. מר. באלדווין דארף האנדלען אזוי ווי לארד באלפור און אויף דעם זעלבען אופן, ווי עס האט געהאנדעלט סער דזשאהן סיימאן תיכף נאך דעם אויסברוך פון היטלעריזם אין דייטשלאנד.

שרעקליכער קינדער-רויב אין ווארשא

צוגערויבט און דערמארדעט א 7-חדשים'דיג יודיש מיידעלע

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש)

עהערנעכטען איז אין ווארשא, אין קראשעווסקי'ס גארטען צוגערויבט געווארען א 7-חדשים'דיגע יודישע מיידעלע, חיה שרה'לע בארנשטיין.

א ניאניע איז געזעסען מיט דעם קינד אין גארטען; צוזאמען מיט דער ניאניע איז אויך געווען א יונגעלע, וועלכער האט זיך געשפילט מיט אנדערע קינדער.

דאס יונגעלע האט אנגעהויבען אין א געוויסען מאמענט צו וויינען, האט די ניאניע געבעטען א דאמע וואס איז געזעסן נעבן איהר זי זאל אכטונג געבען אויפ'ן קינד אינ'ם וויגעלע.

ווען די ניאניע איז צוריקגעקומען, האט זי שוין נישט געטראפען נישט דאס קינד און נישט דאס וויגעלע...

די אלארמירטע פאליציי האט תיכף אונטערגענומען אנ'ענערגישע אויספארשונג, אין רעזולטאט פון וועלכער מען האט געפונען דאס קינד טויט הינטער ווארשא, לעם דער זומער-וואוינונג „זשעלאנקא" ביי דעם טייכעל דארט.

אין ווארשא האט די דאזיגע „לינדבערג-געשיכטע" געמאכט א מורא'דיגען רושם.

דאס איז דער ערשטער פאל אין ווארשא פון אזא מין מערדערליכען קינדער-רויב.

געשלאסען דעם אנטי-היטלער-קאמיטעט אין קאוונע

קאוונע, 24 (יט"א טעלעגר.)

אין קאוונע איז געשלאסען געווארען דער אנטי-היטלער-קאמיטעט.

גערער רבי אפגעפאהרען קיין מאריענבאד

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

דער גערער רבי איז היינט ארויסגעפאהרען קיין מאריענבאד. אויפ'ן וואקזאל זענען איהם געקומען בעגלייטען טויזענדער חסידים

הכחשה וועגען דעם ענין-לעגיסלאטיווער ראט

לאנדאן, 24 (יט"א טעלעגר.)

דער יט"א ווערט מיטגעטיילט, דאס עס איז נישט ריכטיג די מעלדונג פונ'ם מומטי-ארגאן, אז דער לעגיסלאטיוו-ראט איז א בעשלאסענע זאך.

דער ענין וועט דעצידירט ווערען ערשט א סוף פונ'ם חודש אויגוסט.

איטאליען און אביסיניען

זענען ביידע גרייט צו דער מלחמה

ערב דער סעסיע פון פעלקער-בונד

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

די היינטיגע פרעסע בעהאנדעלט דעם ענין איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט און די פראגע פון צוזאמענרופען דעם ראט פונם פעלקער-בונד.

אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען האלט מען, אז איטאליען וועט אויף דער אויסערארדענטליכער סעסיע פונם פעלקער-ליגע-ראט אויסשפענד פארשטעלען איהר שטאנדפונקט.

אביסיניען וועט קעמפען ביזן לעצטען טראפען בלוט

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

דער אביסינישער געזאנדטער אין לאנדאן, ד"ר מארטין האט דערקלערט דעם קארעספאנדענט פון „עקא דע פארי", אז די אויסזיכטען אויף א בשלום-דיגען ליקווידירען דעם איטאליעניש-אבסינישען סכסוך זענען זעהר שוואכע. עס איז שוין צו שפעט צו דערגרייכען א הסכם. איטאליען האט אויסגעגעבען א סך מיליאנען און האט מאביליזירט אין אפריקא העכער 200.000 זעלנער. ביי די דאזיגע אומשטענדען איז נישט צו גלויבען, אז די איטאליענישע רעגירונג זאל רעזיגנירען פון איהרע כוונות.

דער געזאנדטער האט ספעציעל אונטערגעשטראכען, אז אביסיניען וועט זיך פאר איהר אונאפהענגיגקייט שלאגען ביז צום לעצטען טראפען בלוט.

אלע אביסיניער ווילען בעסער שטארבען, איידער איינגעהן אויף קנעכטשאפט. דער קאמף וועט דעריבער זיין אנ'אויסערגעוועהנליכער פערביסענער. אויב עס וועט זיין נויטיג — וועט דאס לאנד פערגליכען ווערען מיט דער ערד... די אביסיניער גלויבען אבער, אז עס וועט קומען דער טאג פון יושר. איטאליען מוז זיך אלזא גרייטען אויף א לאנג-דויערנדען, שרעקליך-פערביסענעם קאמף.

דער קלימאט פון אביסיניען איז שווער אריבערצוטראגען פאר די איטאליענישע זעלנער און די נייע טעכנישע מלחמה-מיטלען קאנען דארט קנאפ אנגעווענדעט ווערען.

דער געזאנדטער איז איבערציינגט, אז די אביסיניש-איטאליענישע מלחמה וועט נישט זיין קיין געוועהנליכער קאלאניאל-ארויסמארש, נאר זי וועט פערוואנדעלט ווערען אין א סיגנאל צו אנ'אויסברוך פון א קרייץ-צוג מצד אלע קאלירטע ראסען געגען דער הערשאפט פון ווייסע.

לסוף האט דער געזאנדטער בעמערקט, אז אויב ענגלאנד און פראנקרייך וועלען מאכען פאר איטאליען טעריטאריאלע הנחות אין קאלאניעס, קאנען זיי עס טון, אביסיניען אבער וועט די הנחות נישט מאכען.

די אקציע פון לאוואל'ן

פאריז, 24 (ספ. טעל.)

אין די פאריזער פאליטישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, דאס איטאליען וועט איינגעהן אויף א דיסקוסיע אינם פעלקער-בונד, מיט'ן תנאי, אז זי וועט בעגרעניצט ווערען ביז 48 שעה.

די שטעלונג פון יאפאן

טאקיא, 24 (ספ. טעל.)

„אשאשי שימבון" שרייבט:

„די איטאליענישע פרעסע בעמיהט זיך סיסטעמאטיש צו צובלאזען דעם אבסינישען קאנפליקט אין א קאנפליקט צווישען דער ווייסער און „קאלירטער" ראסע. איטאליען מיהט זיך צו צווינגען גרויס-בריטאניען און פראנקרייך, זיי זאלען זי אונטערשטיצען".

בכלל האלט זיך די יאפאנישע פרעסע רוהיג.

מ'גיט דא איבער, אז יאפאן וועט נאמינירען איהר געזאנדטען אין אדיס-אבעבא, אין חודש יאנואר ק. י.

געוועהר פאר אביסיניען

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

די רייטער-אגענטור איז מודיע פון זשענעווא:

דא איז דערהאלטען געווארען א ידיעה, אז יאפאנישע אגענטען שיקען איילינג איבער גרויסע סכומים געוועהר און אמוניציע קיין דזשיבוטי. די דאזיגע טראנספארטען זענען בעשטימט פאר אביסיניען.

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון דער „מארנינג פאסט" פערזיכערט, אז אין רוים רעדט מען זעהר שטארק, דאס איטאליען וועט — אין פאל ווען גרויסבריטאניען וועט דערלויבען צו אימפאטירען געוועהר קיין אביסיניען — זיין בערעכטיגט צו ענדערן איהר פאליטיק לגבי ענגלאנד און וועט אונטערשטיצען די ענגלאנד-פיינדליכע בעוועגונגען אין איהרע קאלאניעס.

א שפאגעל נייער פירוש

רוים, 24 (ספ. טעל.)

די „סטעפאניא-אגענטור" איז מודיע, אז דער מיניסטער פאר פרעסע און פראפאגאנדע, גראף טשיאנו האט בעקומען פון איטאליעניש-כינעזישען קרייז אין שאנכאי א דעפעשע, אין וועלכע עס ווערט אויסגעדרוקט אנערקענונג פאר דער שטעלונג פון דער איטאליענישער פרעסע, וואס האט פעסטגעשטעלט, אז דער איטאליעניש-אביסינישער סכסוך האט קיין שום שייכות נישט מיט'ן כינעזיש יאפאנישען סכסוך.

אין דעם ערשטען סכסוך — ווערט געזאגט אין דער דעפעשע — האט איטאליען בדעה צו פערשפרייטען די ציוויליזאציע אין דעם צוריקגעשטאנענעם אביסיניען, און אין דעם צווייטען פאל אטאקירט יאפאן כינא — א פאלק מיט אנ'אוראלטער ציוויליזאציע.

אידען בעקומט עלאסטישע אינסטרוקציעס

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

דער בריטישער קאבינעט האט היינט אפגעהאלטען א נארמאלע וועכענטליכע זיצונג, אויף וועלכער עס איז צווישען אנדערן בעהאנדעלט געווארען דער ענין אביסיניען.

עס איז בעשלאסען געווארען צו ערטיילען דעם מיניסטער אידען גאנץ עלאסטישע אינסטרוקציעס און איבערלאזען איהם געוויסע פרייהייט ביי זיין האנדלען אין זשענעווע.

פאדערונג פון דער לייבאר-פארטיי

דער נאציאנאל-ראט ביי דער לייבאר-פארטיי האט היינט אויפגעפאדערט, אז די בריטישע רעגירונג זאל תיכף אריינטראגען אין זשענעווע פארשלאגען, וואס האבען דעם צוועק צו פעסטשטעלען די אחריות פון איטאליען און אביסיניען לויט'ן פאקט פון דער ליגע, אז זי זאל ערקלערען, דאס זי וועט אויספיהרען די פליכטען, נישט רעכענענדיג זיך מיט גארנישט.

די לייבאריסטען טאדלען די פאליטיק פון איטאליען און האלטען, אז בכדי צו אפהיטען דעם שלום בעדארף מען נישט צווינגען אביסיניען איינצוגיין אויף הנחות, נאך להיפוך — נויטען איטאליען זי זאל זיך אפגעבען א דין וחשבון פון דער סכנה צו אנטרעפען אויף א טאדלונג און נעגנערשאפט פון דער גאנצער וועלט.

ווען וועט פארקומען די אויסערארדענטליכע סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

זשענעווע, 24 (ספ. טעל.)

אין די קולוארען פון דער פעלקער-ליגע קורסירען קלאנגען, אז די איינלאדונגען אויף די אויסערארדענטליכער סעסיע פונם ראט וועלען פונאנדערגעשיקט ווערען ווארשיינליך פרייטאג דעם 26 ד. ח.

דער ראט וואלט זיך דאן פערזאמעלט דעם 30 אדער דעם 31 יולי.

פאפולערער צוג
קיין טשעכאטשינעק
אפפאהר פרייטאג, דעם 26/7 ד. י.
פרייז 8.70 זל.
בילעטען צו בעקומען אין
Wagons-Lits Cook
PIOTRKOWSKA 64, tel. 170-77.

PARK Helenów!
פארק העלענאוו!
שבת, דעם 27-טען יולי 1935, 9 א זייגער אוונד
באר איינציגער
רעוועלאציאנס-אויפטריט פון די ליבלינגען פון גאנץ פוילען
זמרה זעליגפעלד-קיפניס,
אלא לילית, יהודית בערג, וול. גאדיק
אין פראגראם: לידער און לידלעך פול מיט רייץ, הומאר און סענטימענט ווי אויך טענץ.
איינטריטס-בילעטן 1.09 זל., זיץ-פלעצער 2.20 זל. פאר קינדער 54 גר. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע, אין דער טערקישער צוקערניע, פיעטריקאווער 12 ווי אויך אין קאסע פון פארק העלענאוו
פאספארטוס און הנחה-בילעטען אונגילטיג.

שטימט פאר דער ליסטע 1
פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטשא 20. | ציוניסט. ארגאניזאציע אין לאדז.
היינט דאנערשטאג, דעם 25/7, 8 זייגער 30 8 אוונט
— א — גרויסער וואהל-מיטינג
א. נ.: „מיט'ן פנים צום קאנסטרוקטיווען ציוניזם"
(די וואהלען צום 19-טען ציוניסטישען קאנגרעס).
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען:
דיר. מ. היבדעס (ווארשא). ד"ר י. ראזענבלאט,
משה לימאן א. א.
בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא (שרודמיעסקא 29), און ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

אנ'אנגעזעהען געשעפט
אין צענטרום שטאט פיעטריקאווער גאס, מיט א הערליך שויפענסטער
זוכט א פערטרעטונג
פון גאלאנטעריע-לעדער-בראנזשע אדער פאסמאנטעריע פוועגטועל צו בעטייליגען זיך אלס שותף. אפערטען אונטער „R."

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער אין עלטער פון 47 יאהר
גיטעל ווייבמאן נ"ע
(פון דער היים סענדער)
ווענען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

Dr.
J. AJZNER
powrócił.

העלענאוו | הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
די גארטען-פערוויילונג,
וואס האט געזאלט פארקומען זונטאג, דעם 21-טען יולי איז צוליב דעם אונגינסטיגען וועטער אפגעלייגט געווארען אויף
זונטאג, דעם 4-טען אויגוסט
די בילעטען זענען גילטיג.

ד"ר
ל. שיפמאן
האט זיך איבערגעצויגען פון זשעראנא 3
אויף 64 זאבאדניא 64
פראנט, 2-טער שטאק. טעל. 106-72.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין סאדע-וואסער-פאבריק איז איבערגעטראגען געווארען
אויף פילסודסקיעגא 69
יעדע בעשטעלונג ווערט פינקטליך ערלעדיגט.
ספעצ. קליינע באלאנען וואסער מיט אייז אויף שבת
טעלעפאן 190-48. מיט אכטונג פרידוואלד

בעקאנטמאכונג!
נעהערטע קאנסומענטען!
דער געוועזענער כשר'ער
באר „מאנגריא"
2 לעניאגוב 2
איבערגעגאנגען אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען פאכמאן לעאן אפאטאווסקי און עמפעהלט פרישע געשמאקע מיטאגען פון 1 זל., אז ווי אויך פריהשטיקען און אווענדברויט'ן.

ד"ר
ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אוו.

אנאנסן איז נייעם פאלקסבלאט
האבען דעם גרעסטען דערפאלג.

פאר גארד.
ביזשוטעריע
אין לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזדאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

א פערקויפער
וואס איז בעקאנט אין דער טוך-בראנזשע
אויף'ן לאדזשער מארק, קען זיך מעלדען
זאפארט ביי דער פירמע
W. HURWICZ, Łódź, Piotrkowska 35.

דער מבול אין כינא

10 מיליאן מענשען וואנדערען ארויס פון די פערפלייצטע געגענדען

ארויסגעשלעפט 30,000 טויטע קערפערס

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

אינ׳ם טאל פונ׳ם טייך האאנג-הא, אין דער פראווינץ שאנטונג, אין די פערפלייצונג-סיטואציע אלץ דראהענדער.

די פלאך פון וואסער האלט זיך אין איין הויבען, פערגיסענדיג נייע שטחים.

מחמת דעם פלאצען פון טאמעס, האט מען געמוזט עוואקואירען די שטעט טשו-יע, טשיאנג-סיאנג און יונג-טשענג, ווי אויך עטליכע הונדערט דערפער.

אנ׳ערך 10 מיליאן מענשען וואנדערט ארויס פון די פערפלייצטע געגענדען אין די שטעט אריין. דער הונגער און די עפידעמיעס רייסען אוועק אהן א שיעור קרבנות. הונדערטער טויטע קערפערס וואלגערן זיך הפקר׳דיג אויף די וועגען.

פונ׳ם טייך יאנג-טצע און פון אונטער די ה רבות פון די איינגעפאלענע הייזער, האט מען ביז עתה ארויסגעשלעפט און בעגראבען 30,000 בר מיננס.

100,000 פרעמדלענדישע ארבייטער

זענען ארויסגעשיקט געווארען פון פראנקרייך

פאריז, 24 (ספ. טעל.)

דער ארבייטס - מיניסטער פראסאר, האט דערקלערט פאר א פארשטעהער פון „עקסצעלסיאר”, דאס די רעגירונג האט אונטערגענומען ענערגישע שריט, בכדי פטור צו ווערען דעם איבערפלוס פון פרעמדלענדישע ארבייטער.

א דאנק די אנגעווענדעטע מיטלען, וואס דער פריהערדיגער ארבייטס - מיניסטער האט ארויסגעגעבען, זענען שוין דעפארטירט געווארען אויפן חשבון פון דער מלוכה 100 טויזענד פרעמדלענדער.

יעדע 7 טאג געהען איצט אפ פון פאריז און פון ליל צוגען, וואס פיהרען צוריק פוילישע ארבייטער. די גרעניץ איז איצט געשלאסען פאר פרעמדע ארבייטער.

אקציע פון לעגאליזירען די יודישע האנדווערקער-יוגענד

די אקציע פון לעגאליזירען די יודישע האנדווערקער-יוגענד (געזעלען און לערן יונגלער), וואס איז פראקלאמירט געווארען דורך דעם פאראייניגטען קאמיטעט פאר די עניגים פון יודישע מלאכה, ווערט שוין ענערגיש געפיהרט אין העכער 30 שטעט אין פוילען. דער פאראייניגטער קאמיטעט האט ארויסגעגעבען געדרוקטע אינסטרוקציעס וועגען די פערלייכטערטע געזעלען-עקזאמענס, וועלכע מעגען בעלייגען בלויז ביז׳ן 31-טען דעצעמבער ה. י. ווי אויך וועגען די אבמאכען, וואס מוזען געשלאסען ווערען מיט לערן-יונגלער. די אינסטרוקציעס זענען פונאנדערגעשיקט געווארען אין איבער 500 שטעט, צו די ארטיגע קאמיטעטען פאר עניגים פון יודישע מלאכה און צו די ארגאניזאציעס אויף דער פראווינץ, וועלכע שטעהען אין קאנטאקט מיטן פאראייניגטען קאמיטעט אין ווארשא. אלע פאראיטערעסירטע אינסטיטוציעס און פערזאנען, וועלכע ווילען די דאזיגע אינסטרוקציעס בעקומען, דארפען זיך ווענדען צום פאראייניגטען קאמיטעט אין ווארשא (קעניג אלבערט גאס נר. 8 וו. 7.) (י.ט.א.)

טעאטער „ראזמאיטאשטשי” דיר. דוד צעלמייסטער.

פרעזענטירט די לעצ־ע גאסטשפילען פון געניאלען קינסטלער

לודוויג זאץ

היינט דאנערשטאג, 9.15 אוונט — צו ביליגע פרייזען! נאר איין מאל!

אויפ׳ן פערלאנג פון טויזענטער בעזוכער

דער אונפערגלייכליכער מייסטער פון וויץ און הימאר אין זיין פרעכטיגער קרעאציע

„דער גזלן”

שוין מארגען! לעצטע פרעמיערע! לודוויג זאץ אין זיין גרעסטען שלאגער

„ארץ פאר קינדער”

פרטים מארגן.

ידידה פונ׳ם דאנציגער גולדען

דאנציג, 24 (טעלעפאניש)

היינט איז דער דאנציגער גולד׳ען אפערירט [illegible] 2.90 פאר 100.

דאנציגער 5-ער און 2-גולדענס

ווערען צוריקגעצויגען פון פערקעהר

דאנציג, 24 (טעלעפאניש)

מיט׳ן ערשטען אויגוסט ה. י. ווערען ארויסגעצויגען פון פערקעהר די זילבערנע 5 און 2-גילדען-מפ [illegible]צות.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע

פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט

„ארביס” פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

אויך הנחה-פעסער קיין טשעכא-סלאוואקיי און יוגאסלאוויען.

אויך קיין עסטרייך.

ספארט

פשעמישל, 24, (ספ. טעל.)

מיטוואך איז אין פשעמישל פארגעקומען א פוסבאל-מעטש צווישען ווינער „וואקער” און פשעמישלער „פאלאניא”.

אין רעזולטאט האט „וואקער” געווינען ביי „פאלאניא” מיט 5:0 (3:0)

לאדזער נייעס

פון ארבייטס-אינספעקטאריאט

דער קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר פון 3-טען בעצירק, לאדז, זשוואדזקא 1, בעט אונז מיטצוטיילען, אז דער דאקטאר פון דער „אובעזפיעטשאלניע” ד״ר ב. שיווינסקי, וועלכער האט אונטערזוכט מצד דעם ארבייט-אינספעקטאריאט יוגענדליכע ארבייטערינס און ארבייטער, געפינט זיך פון 15/7 ביז׳ן 14/8 אויף אורלויב און די ערצטליכע אונטערזוכונגען פון יוגענדליכע וועלען צוליב דעם דורך דער גאנצער צייט נישט פארקומען.

פון ארץ-ישראל-אמט

ה׳ אדלער משה (פאלודניאווא) ווערט געבעטען זיך צו מעלדען אין פאלעסטינא-אמט (שרוד מיעסקא 29) פון 10 ביז 1 פארמיטאג אין זיין אייגענעם אינטערעס.

גארטען-פערוויילונג

פון „תומכי אורחים”

די גארטען - פערוויילונג פאר „תומכי אורחים” וואס האט געזאלט פארקומען זונטאג אין העלענאוו איז צוליב דעם אונגינסטיגען וועטער אפגעלעגט געווארען אויף זונטאג דעם 14-טען אויגוסט.

פרייטאג—פאפולערער צוג

קיין טשעכאטשינעק

פרייטאג, דעם 26-טען ד. ח. ארגאניזירט די פאפולערע רייזע-ביורא „וואגאן-לי־קוק” א פאפולערען צוג קיין טשעכאטשינעק. דער פרייז פון א בילעט הין און צוריק 8.70 זל. בילעטען צו בעקומען אין „וואגאן-לי־קוק” פעטריקאווער 64.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 25-טען יולי 1935

6.30 — פריהמארגען תפילה. 6.36 — גימנאסטיק. 6.50 — פליטען. 7.20 — פריהמארגען-צייטונג. 7.30 — פליטען. 8.25 — פראקטישע אנווייזונגען. 11.57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — מעטעאראלאגישע ידיעות. 12.05 — מיטאג-צייטונג. 12.15 — פליטען. 1 — א מאמענט פאר פרויען. 1.15 — מאנדאליניסטען-קאנצערט. 1.30 — פאלקס - מוזיק. 3.15 — בערזשע-איבערזיכט. 3.25 — ידיעות פון פוילישען עקספארט. 3.31 — פיאנא-רעציטאל. 4— ערצעהלונג פאר קינדער. 4.15 — סאלאן-מוזיק. 4.50 — ערצעהלונג. 5 — פאר זומער - וואוינונגען און קור-ערטער. 6 — פארלעזונג. 6.10 — פאעזיע. 6.15 — „גאנץ פוילען זינגט”. 6.30 — טוריסטישע אינפארמאציעס. 6.40 — דאס קינסטלערישע און קולטורעלע לעבען. 6.45 — פליטען. 7.15 — רעקלאמע-קאנצערט. 7.30 — פליטען. 7.50 — אקטועלע שמועסען. 8 — אובערטורע. 8.10 — לייכטע מוזיק. 8.25 — אווענד-צייטונג. 8.45 — בילדלעך פון אמאליגען און איצטיגען פוילען. 9 — סימפאנישער קאנצערט. 9.30 — פאנטאזיע — טעאטער. 10 — אלגעמיינע ספארט - ידיעות. 10.06 — לאקאלע ספארט - ידיעות. 10.10 — קליין-ארקעסטער קאנצערט. 11 — מעטעאראלאגישע ידיעות פאר לופט - קאמוניקאציע.

Dr. med. P. Braun

ספעציאליסט פאר הויט און וענערישע קראנקה

נעהמט אן פון 8–1 און פון 4–8 אוו.

Cegielniana 4, tel. 100-57.

ביי די „בלאנדזשענדע שטערען”

אויפ׳ן צוזאמענפאהר פון די יודישע אקטיארען אין ווארשא

פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט

מ. עלבוים

ס׳איז טרויעריג און שפעט׳דיג אויף דער יודישער גאס. דורך ארימקייט, נויט, יאוש, פערצווייפלונג איז ארומגענומען אלץ און אלע. פערשטעהט זיך, אז פונ׳ם דאזיגען צושטאנד זענען אויך נישט פריי די יודישע „בלאנדזשענדע שטערן”— די יודישע אקטיארען.

„ברויט און טעאטער” איז טאקי אנ׳אלטער לאזונג, אבער ווען עס איז נישטא גענוג ברויט האט נאך ביי קיינעם שום פאלק דאס טעאטער נישט פערטרעטען דאס ברויט; און אז עס איז דא וועניג ברויט — ליידט טאקי דאס טעאטער, דאס קאסע-פענסטערל פוסטעוועט און ביי די אקטיארען הערשט, כדי צו קענען האבען טענות צו דעם אדער פאכען. פעהלט טאקי ביים רוב אקטיארען סיי ברויט איי סיי טעאטער.

זענען זיי זיך צונויפגעקומען,, די יודישע אקטיארען, אויף זייער 18-טען צוזאמענפאהר (כמנין „חי”) וואס האט זיך אנגעהויבען דינסטאג, און, ווי אלע צוזאמענפאהרען, איז אויך דער איצטיגער פערוואנדעלט געווארען אין איין גרויסען וועהגעשריי.

זאל דא טאקי געזאגט ווערען: יודישע אקטיארען שטעלען מיט זיך פאר אנ׳עלעמענט, וואס וויל נישט זיין ארגאניזירט, וואס האט ליב צו זיין בעהערשט, כדי צ וקענען האבען טענות צו דעם אדער יענעם. די פארשטעלונג האט נישט קיין ערפאלג, — איז שולדיג דער מחבר, דער רעזשיסער; אז זיי, די אקטיארען זענען שולדיג — וועגען דעם טראכטען זיי קיינמאל נישט.

אויך איצט, אויפ׳ן צוזאמענפאהר, האבען די אקטיארען טענות צו דער פערוואלטונג. זי איז שולדיג אין אלע צרות, גלייך ווי די פערוואלטונג וואלט געקאנט עפעס טון, אז דער עולם זאל קומען אין טעאטער, אדער דער קופלעט זאל אויסנעהמען.

* * *

51 דעלעגאטען זענען געקומען פון אלע טרופעס אין פוילען. קיין אנהויב האט דער צוזאמענפאהר אייגענטליך אינגאנצען נישט געהאט. די אקטיארען זענען זיך צונויפגעקומען אין לאקאל פון פעראיין אויף לעשנא 2 און — מ׳האט באלד גענומען רעדען, ליארמען, אויסגיסען ס׳ביטערע הארץ, אבער פלוצלונג איז ארויף אויף דער טריבונע אנ׳ פראנעס מאקס בהין, ער האט א קלאפ-געטאן אין טיש: „זאל זיין שא!” און ער האט געעפענט דעם צוזאמענפאהר.

דער אפיציעלער טייל איז געווען: בעעהרען מיט אויפשטעהן דעם מארשאל פילסודסקי און די פערשטארבענע איסר בעזמאן און לודנער. דערנאך איז פארגעקומען דער טראדיציאנעלער מארש צום קבר פון דער „מאמע” אסתר־רחל קאמינסקא.

נאכמיטאג האט זיך אנגעהויבען דער אייגענטליכער מיטינג-צוזאמענפאהר. עס האבען זיך אנגעהויבען די דעבאטען איבערן בעריכט, אבער אייגענטליך זענען דאס נישט געווען קיין דעבאטען, נאר ווולקאנישע רעדעס, בעגלייט מיט פוסטען-דראהעניש. געשטורעמט האבען די אונצופרידענע, די אקטיארען, וואס זענען נישט אנגאזשירט, אדער די, וואס שפילען אין טרופעס, וועלכע „מאכען נישט”.

די געשרייען און געוואלדען דערגעהען ביז׳ן זיבעטען הימעל. דער פארזיצער מאזא מעלדעט, אז פאר אלעמען וועט ער בעזייטיגען די שרייער אין קארידאר. האבען טאקי, מאמענטענווייז, אין קארידאר זיך געפונען מעהר אקטיארען ווי אין זאל.

דער יודישער אקטיאר פערלירט אבער נישט זיין הומאר. אפילו אין די שטורעמדיגסטע מאמענטען. אין די ווייטאגפולסטע רעדעס, האבען דיידעלעגאטען נישט פערגעסען צ וזאגען א וויץ. אט לייענט דער סופלאר בראקאזש א רעדע, וואס איז אנגעשריבען אין א קאיעט. די ווערטער זענען שארפע, שלאגענדיגע; פלוצלונג רופט אויס משה ליפמאן:

— בראקאזש, ווי הייסט די פיעסע, וואס דו סופלירסט?

דער עולם לאכט. איינער רופט אויס:

— חברים, לאמיר אוועקווארפען דאס פאך!

און אנ׳אנדערער כאפט אונטער:

— לאמיר זיך אויסלערנען לשון קודש און פאהרען קיין פאלעסטינע!

באלד הערט זיך פון א ווינקעל זינגען דאס אלטע טעאטער-לידעל:

אחים, אחים, קומט ברידערלעך אחים,

א יודישע מלוכה, ליב און אנגענעהם,
אט גיט מען אייך א טיש א גריינען,
וואס-זשע לאזט איהר אייך נאך בעטען —
קומט-זשע, יודעלעך, אחים!

* * *

אויפ׳ן איצטיגען ארטיסטען - צוזאמענפאהר דאמינירט לאדז. די לאדזער דעלעגאטען זענען די אימפולסיווסטע, די „שטורמיסטען”.

דער הויפט-קאמף ווערט געפיהרט צווישען לאדזער: צוויליך קאנטרא קוטנער. צוויליך איז דער „שלאגער”, דער „גאסטראליאר” פונם צוזאמענפאהר. ער איז געקומען נישט אליין, נאר מיט זיין יונגעלע און אין מיט דער גרויסער רעדע ווייזט ער כסדר אן: „מיין יונגעלע, וואס זיצט דא, זאל מיר אזוי געזונד זיין!!”

ס׳איז כדאי איבערצוגעבען צוויליכ׳ס רעדע אביסעל באריכות:

— הערטס אויס, — האט ער געזאגט — איך בין טאקי א קאמיקער, אבער דא וועל איך שפילען א טראגישע ראל; דא זיצן נישט קיין רעצענזענטען און איך מעג שפילען פריי. איך זאג אייך, איהר זאלט נישט לאכען, ווארום מיך דריקט, מיך ברענט, זאל מיר מיין יונגעלע אזוי געזונד זיין! קוקט׳ס איהם אן מיין יונגעל, ער געהט אין שולע ער לערנט זיך — ניין, מיין יונגעל וועט שוין קיין אקטיאר נישט זיין! הערטס אויס: איך בעשולדיג קוטנערן, אז ער האט אונז אלע פערפיהרט, ווען ער האט געוואלט אריין אין דער פערוואלטונג, האט ער מיר צוגעזאגט, אז מיר וועלען האבען ארץ ישראל מיט ביראבידזשאן צוזאמען; איך האב איהם געגעבען אלם מתנה דעם „אייביגען נאר” און „אלטע מענער מיט יונגע פרויען” (דאס זענען נעמען פון טעאטער-פיעסען) און דערנאך האט ער מיר ארויסגעשטעלט די צונג. ער, קוטנער, לאזט אונז נישט צו צו קיין שטיקעל ברויט! און אויב, חברים, איך זאג נישט אמת, זאל איך קריגען אנ׳אפאפלעקסיע דא אויפ׳ן ארט!...

דער ארטיסט קורץ קעמפט אויך געגען דער פערוואלטונג און ער זאגט:

— ווען איך האב געשפילט אין לעמבערג, האט זיך בארטאאוו אויף דער ביהנע צושניטען א האנד. האב איך אויסגערופען פון דער ביהנע: „אפשר איז דא אין זאל א דאקטאר?” — האט זיך אויפגעשטעלט דער גאנצער זאל. אויך דא, ווען איך זאל אויסרופען: „ווער האט נישט קיין פרנסה” — וועלען זיך אלע זיכער אויפשטעלען...

עס שטורמען נאך די ארטיסטען: ניסענצווייג. לאטאוויטש און אנדערע.

* * *

מיט וואס עס האט זיך געענדיגט? — ווי אלע פיעסען אין יודישען טעאטער: בכי טוב! העפי-ענד!

א נייע פערוואלטונג, נייע פיהרער, וואס האבען צוגעזאגט ישועות-ונחמות און —

אויפ׳ן נאהענטען צוזאמענפאהר וועלען זיכער ווידער זיין אונצופרידענע און אוואנטורעס.

* * *

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

דעם גאנצען היינטיגען טאג איז געפיהרט געווארען די דיסקוסיע. עס זענען געווען מאמענטען, וואס מ׳האט געמיינט, אז דער צוזאמענפאהר ווערט אויפ גערויסען.

אין אלע רעדעס איז מען ארויסגעטרעטען געגען דער פערוואלטונג.

לאדז, 25 יולי 1935

„נייער־פאלקסבלאט"

לאדז, 25 יולי 1935

עקוואדאר — די נייע יודישע טעריטאריע

און איצט קלינגט אוים א נייער ווארט: עקוואדאר! אונזערע נעא־טעריטאריאליסטען, וועלכע האבען ביז איצט זיך געהאלטען אין בעשיידענער שווייגזאמקייט, האבען אונז פלוצים איבעראשט מיט דער נייעס, אז ס'איז שוין כמעט אפגעשלאסען אן אפמאך מיט דער רעגירונג פון עקוואדאר וועגען א טעריטאריע, וואו מ'קען בזעצען גאנצע פופציג טויזענט יודישע משפחות.

און פארוואס בלויז 50 טויזענט? עקוואדאר פערמאגט א שטח פון אנ'ערך דריי הונדערט טויזענט קווארדאט קילאמעטער, וועלכע זענען בעפעלקערט קוים צו 5—6 נפשות אויף א קילאמעטער; האט עס דאך גאר קיין שיעור נישט, וויפיל נפשות מ'קען דארט אריינשטאפען!

און, וואו זענען די שכנות'דיגע לענדער, קאלומביא, פערו, טשילי און די אלע איבעריגע דרום־אמעריקאנישע רעפובליקען, וואס האבען נאך דערוויל מיט אונז נישט קאנטראקטירט, אבער זאל מען נאר דארט דערשמעקען דעם ריח פון יודישער פראספערימי, וועט מען שוין ביי אונז זיך בעטען!

די בעדינגונגען פון דער געפלאנטער קאלאניזאציע זעהען אוים אנדערש. ווי ס'איז אמאל געווען דער פלאן פון טעריטאריאליזם. דעמאלט האט זאנגוויל גע'חלומ'ט וועגען שאפען יודישע קאמפאקטע קיבוצים אין די נייע איינוואנדערונגס־לענדער, וועלכע זאלען מיט דער צייט קענען אנגעהמען מלוכה־פארמען. ווייל אויב נישט קיין יודישע מלוכה, טא, צו וואס האט מען געדארפט דעם גאנצען טעריטאריאליזם, וויבאלד אז פאר סתם עמיגראציע זענען דאך אפען געווען די טויערען פון אמעריקע און פון אנדערע לענדער.

היינט, בעת מיר ווערען פון פערשידענע לענדער פשוט בידים ארויסגעשטויסען, אדער געצוואונגען צו עמיגרירען, און ווען אלע לענדער האבען פאר אונז די טויערן פערשלאסען, קענען מיר זיך שוין נישט פערגינען דעם לוקסוס פון זוכען דווקא א יודישע מלוכה, גענוג פאר אונז בלויז א שטיקעל ווינקעל דעם קאפ אנצושפארען, אדער, ווי מ'רופט עס, א נאכט־אזיל....

מיר דארפען זיך אבער נישט דאגה'ן וועגען אט דער בענרעניצונג, מחמת—זאלן מיר נאך זיין בכוח צו שאפען א נייעם קיבוץ — די פארמען פון פערוואלטונג וועלען שפעטער שוין ממילא קומען.

דער עיקר מוזען מיר פעסטשטעלען, אז דאס פראבלעם פון א נייער טעריטאריע איז פאר אונז איצט אקטועל, ווייל מיר האבען צווישען די אויפשטייגענדיגע פעלקער אין איירָאפע שוין אפגעשפילט אונזער ראליע, ענטוויקלענדיג די שטעט, דעם מסחר, די מלאכה, דעם געלט־האנדעל און העלפענדיג זיי אויפהויבען זיך אויף א סך שטאפלען פון ציוויליזאציע; זיי האבען שוין פון אונז די תורה גענאשט און קענען שוין אליין זייער שטעטעל בעשטיין, — דעריבער מוזען מיר זוכען לענדער, וואס שטייען נאך אויפן סאמע ערשטען שטאפעל פון סאציאלער און קולטורעלער ענטוויקלונג, וואו מיר קענען פארווערטען אונזערע גרויסע נאציאנאלע פעהיגקייטען. אזוינע לענדער זענען פאלעסטינא, בירא־בידזשאן, דרום־אמעריקע; וועלען מיר נאר אהינצו קומען, מוזען מיר שאפען וואוילשטאנד.

און זאל מען אונז נישט סטראשען, אז אויך פון דארט וועט מען אונז אמאל אין הונדערטער יאהרען שפעטער, ארויסווארפען„ מ'וועט זיך שוין מעהר נישט נויטיגען אין אונזער הילף — קיין אייביגקייט איז בכלל פאר קיין שום פאלק נישטא. ווי ס'איז נישטא פאר א יחיד, און אונזער פאלק„ דער ישראל סבא, שטייט דאך העכער, ווי די אייביגקייט.

בכלל, בעטראכטענדיג די געשיכטע פון פעלקער, קענען מיר זעהען, אז ס'רוב לעבען זיי גאנץ ווייניג, נישט קיין סך מעהר, ווי דער יחיד, און אויב איינצלנע פעלקער האבען זוכה געווען צו אריכות־ימים, האבען זיי אבער אזוי שטארק געביטען זייער פרצוף און זייער מהות, אז מעהר, ווי זייער נאמען, איז כמעט נישט געבליבען נישט־געביטענערהייט.

בלויז מיר יודען, א דאנק אונזער רוחניות'דיגקייט, נישט־צוגעבונדענקייט מיטן אפעל צום באדען, טראגען איבער די גרעסטע קאטאקליזמען און בעצאהלען נישט דערפאר מיטן לעבען. מיר האבען זיך געלאזט ארויסטרייבען פון מצרים, פון בבל, פון אלע לענדער, אויך פון פאלעסטינע, אבער פון אונזער הויט זענען מיר נישט ארויסגעקראכען, די זעלביגע יודען זענען מיר געבליבען.

און ווען מיר זאלען א ווארף־טון אונזער בליק איבער אלע אונזערע איצטיגע קיבוצים אין דער וועלט קענען מיר לחלוטין נישט וויסען, וועלכער קיבוץ ס'וועט איבערלעבען דעם אנדערען, נישט געקוקט דערויף, וואס איינער זעהט אוים צו האבען א טענדענץ פון אונטערגאנג און דער אנדערער א טענדענץ פון אויפגאנג.

מיר קענען זיך בכלל נישט בעזארגען מיט באדען אויף טויזענטער יאהרען, ווי ס'קענען נישט זיכער זיין אין זייער איינגעזעסענקייט אפילו יענע פעלקער, וואס האבען אייגענע מלוכות מיט מיליסערן און פלאטען אין וואסער און אין דער לופט.

די פראגע איז נאר, ווי קענען מיר רעאליזירען אזא שווערע אונטערנעהמונג; צי וועלען נישט אונזערע חכמים מיט זייער ביטול־געלעכטער דערשטיקען דעמראזיגען קינד נאך אין די געדערים פון דער מוטער?

אריבערווארפען א קיבוץ פון איין קאנטיגענט אין אנדערן, קאסט אוגעהייער גרויסע אנשטרענגונגען. און וויפיל פרייע ענערגיע איז נאך איבערגעבליבען ביי אונזער פאלק, נאכדעם ווי מיר פערשווענדען אזוי פיל כוחות אויף אנדערע פראדוקטיווע און נאכמעהר אויף אומפראדוקטיווע צוועקע!

פ. ק.

אפעל צום ענגלישען פובליקום

צו פערהיטען פון מאסען פאגראמען אין דייטשלאנד

אין „ניום קראניקל" פערעפענטליכט דער בעקאנטער ענגלישער שריפטשטעלער לואים גאלדינג אנ'אפעל צום ענגלישען פובליקום, אין וועלכען ער זאגט צוו. אנד. פאלגענדעס:

נאכדעם ווי די אנטיסעמיטישע עקסצעסען פון דער ערשטער צייט, ווען היטלער איז געקומען צו דער מאכט, האבען אויפגעהערט, האט זיך פון דער אפיציעלער זייט אנגעהויבען א דערפארעמונגסלאזער פערפאלגונגס־פעלדצוג, וועלכער האט נישט, איהר גלייכהייט אין דער מענשליכער געשיכטע. דער „קאלטער פאגראם" ווי ער ווערט אנגערופען האלט בסדר אן. אבער אויך די גרויליכער עקסצעסען הויבען זיך ווידער אן.

די פער'סמ'טע ריחות וואס ליגען געריכט איבער די הוימישע וועלדער פון טירינגען און די גיפט־גאזען פון שטרייכערס פראנקען האבען אויך דערגרייכט בערלין, וואס איז נאך מיט א פאר יאהר צוריק געווען די גייסטיגע הויפטשטאט פון דער וועלט, און לעצטענס דער נעבעכדיגער מקום־מקלט פאר די יודען אין דייטשלאנד. זאל מען זיך נאר בעטראכטען: וואס קען דער דייטשער יוד טון, וואס ער האט נישט געטון? ער האט אויסגעוואנדערט אין אנדערע לענדער אויב ער האט נאר געהאט די מיטלען דערצו און די דאזיגע לענדער זענען געווען גענוג טאלעראנט איהם אויפצונעהמען. ער האט זיך בעזעצט אין פאלעסטינא, אזוי שנעל ווי די דארטיגע בעדינגונגען האבען עם ערלויבט. ער האט זיך אפילו צוגעפאסט צו דער פערקראמפטער עקזיסטענץ אין דייטשלאנד, וועלכע מען האט איהם אויפגעצוואונגען. וואס קען ער נאך טון, וואס ער האט שוין נישט געטון? ער קען זיך דעם האלז איבערשניידען אויפהענגען אויף א בוים. דאס טוט ער איבעריגענס פון יאהר צו יאהר אין א מורא'דיג וואקסענדער צאהל. פאר די נאצים אבער איז די דאזיגע צאהל נאך נישט גענוג גרוים.

קיין אנדערע מסקנא קען מען פון דעם אנטיסעמיטישען פעלד־צוג אין דער נאצי־פרעסע נישט ציהען ווי די, אז זיי גרייטען בעוואוסטזיניג צו א מאסען־פאגראם. די אנטי־יודישע עקסצעסען אויפן קורפירשטענדאם זענען געווען דער ערשטער אויסברוך פון פלאמען פון א פייער, וואס די רייכסטאנשרפה דערמיט פערגליכען. איז נישט מעהר געווען ווי דאס טראפען פון א וואקסען ליכט. די צייט איז שוין אדורך — און אין דער ווירקליכקייט איז זי קיינמאל נישט געווען — צו אפעלירען צו אדאלף היטלער, וועלכער איז איצט אין דייטשלאנד נישט קיין מענש נאר א סיסטעם, אדער אפילו א האלבגעטליכער פרינציפ אויף וויפיל אבער ער פלייבט מענש, איז ער דער אינטימסטער פריינד פון יוליוס שטרייכער און דער אויטאר פון „מיין קאמף", פון וועלכען עס ווערען געשפייזט די אלע וואסערען, וואס מען פיהלט זיי אזוי מיט שוועבעל און פליסען אריין אין דעם „פעלקישען בעאבאכטער", דעם „אנגריף", דעם „שטירמער".

עס איז אויך אונמעגליך צו אפעלירען צו הארץ פון דייטשען פאלק, ווייל עס איז נישט דערגרייכבאר הינטער דעם שלאס פון צענזור און פראפאגאנדע.

איך וויל זיך אויך נישט ווענדען צו אונזער רעגירונג. איך אפעליר דעריבער צום ענגלישען פובליקום, וואס איז נאך שטענדיג דאס געזונדסטע פאלק אויפן קאפ און הארץ אין דער גאנצער וועלט. איך אפעליר צום ענגלישען פובליקום, אז עס זאל ענדליך זיך אפשאקלען פון דער לעטארגיע, מיט וועלכער עס איז בעפאלען בנוגע די דייטשע פערהעלטענישען.

אין דייטשלאנד זענען נאך פערהאן צוויי אונפערגעבליכע חטאים: דער ערשטער חטא איז צו זיין א יוד אבער אפילו אנ'אכטעל יוד, און דער אנדערער צו גלויבען, אז דער שלום איז בעסער ווי מלחמה. די שטראפען פאר די דאזיגע פערברעכען זענען גרעסער ווי פריהער. ווען מיר ענגלענדער וואלטען נישט געווען בעפאלען דורך דער לעטארגיע ווייס איך נישט צו די פארשטעהער פון די קאמבאטאנטען וואלטען זיך איצט געפינען אין בערלין, וואו זייערע שטערענם זענען ארומגעפלאנטערט פון די האקענקרייץ פעהנער. איך צווייפעל אויך אויב אין דעם יאהר וואלטען מעהר דייטשעאויטאמאביליסטן געפאהרען נאך דייטשלאנד ווי אנ'אנדערען לאנד — אזוי האט געמעלדעט די „ניום קראניקל".

און וועגען וואס אפעליר איך. איך וויל נישט ארויסזאגען דאס ביטערע ווארט באיקאט, ווייל מיר זענען נאך א גרוים געשעצט פאלק פאר וועלכען מען האט מורא. אפילו קיין דייטשלאנד מוזען מיר פאהרען, בכדי זיך צו דערוויסען דעם אמת און אונזער צונגען מוזען גרייט זיין איהם ארויסצוזאגען. מיר וואס בלייבען אינגהעדריים„ האבען פריינד אדער געשעפטס־בעציהונגען אין דייטשלאנד. מיר מוזען זארגען, אז יענע דייטשען, וואס וויסען נאך נישט דעם אמת זאלען זיך וועגען איהם דערוויסען, און די, וואס קענען איהם יא, זאלען וויסען, וואס פאר א גרויל ער רופט ארוים ביי אונז, יעדער מוז האנדלען ווי זיין הארץ דיקטירט איהם. ווייל מען אבער אפהיטען פון א טראגעדיע, וואס וועט דייטשלאנד אויף אלע זייטען מאכען צום עקעל פון דער מענשהייט, מוז אונזערע אקציע זיין שנעל און שטארק.

—=—

פארשטעהער פון גריכישע יודען אין דער יודישער אגענץ?

סאלאניקי (יט"א) אלם פארשטעהער פון די גריכישע יודען אין דער יודישער אגענץ איז בעשטימט געווארען דער ציוניסטישער פיהרער סין ווידער פון אטען.

אויסגעבירגערטע דייטשע יודען

בערלין (יט"א) אין „רייכם־אנציינער" זענען ערשינען די נעמען פון 9 פערזאן, דאס רוב נישט־אריער, ביי וועלכע עס איז צוגענומען געווארען די דייטשע בירגערשאפט.

דירעקטאר פון אמעריקאנער תפיסה

זאגט זיך ארוים געגען טויט־שטראף

קיין ענגלאנד איז די טעג געקומען דער דירעקטאר פון דער בעריהמטער אמעריקאנישער תפיסה סינג־סינג לואי לויאוס, וועלכער פערנעהמט שוין דעם אמט 16 יאהר.

אין משך פון די דאזיגע יאהרען האט דער דירעקטאר לויאוס געהאט די געלעגענהייט אויסצואַרבייטען זיך א געגויע פארשטעלונג וועגען די גוטע און שלעכטע זייטען פון דער תפיסה סינג־סינג. — מיר בעמיהען זיך צו מאכען דאס לעבען פון אונזערע ארעסטאנטען ערטרעגליך און נוצליך — דערצעהלט דירעקטאר לויאוס — מיר ערלויבען זיי צו רויכערען און רעדען צווישען זיך מיר ערנעהרען זיי גוט און געבען זיי ארבייט, פאר די וואס פערדינען עס זענען פארהאן פער שידענע פריווילעגיעס. ארעסטאנטען, וואס פיהרען זיך גוט אויף ווערט ערלויבט צו הערען ראדיא, אויפנעהמען בעזוכער, לעזען, שרייבען און פערנעהמען זיך מיט פערשידענע שפילען. אויב אן ארעסטאנט פערדינט זיך מיט עפעס ווערט ביי איהם צוגענומען איינע אדער עטליכע פון די דאזיגע פריווילעגיע אין סינג־סינג איז נישט פארהאן נישט קיין קארצערס און נישט קיין איינצעל קאמערס און מען זעצט אויך נישט די ארעסטאנטען אויף ברויט און וואסער.

עס איז אינטערעסאנט, אז דירעקטאר לויאוס, וואס אין זיין אנוועזענהייט און אויף זיין בעפעהל זענען אויסגעפיהרט געווארען א געוואלדיגע צאהל טויט־אורטיילען איז אליין א געגנער פון טויט־שטראף.

אין טויט־שטראפען — זאגט דירעקטאר לויאוס — לעבען פארהאן איינציגע זעהר צווייפעלהאפטע פונקטען. איינס פון די וויכטיגסטע ארגומענטען געגען טויט־שטראף אין דאס וואס זי איז פונקט אזוי צ'עלבעוואוסט אדורכגעטראכט ווי דער קאלטבלוטיגסטער מארד. און די געריכטס־טעותים! צי קענען מיר זיין זיכער, אז דער מענש איבער וועלכען מיר האבען אויסגעפיהרט דעם טויט־אורטייל איז טאקע דער וואס פערדינט די שטראף, אין נאוועמבער 1927 האט דאס געריכט אין באסטאן פער משפט צום טויט פאר ערמארדען א יונגען איטאליענער טשעגא גאנגי. ער איז פערמשפט געווארען דורך 12 זעהר ארענטליכע און עהרליכע מענשען צום טויט פאר א מארד ,וואס ער איז נישט בעגאנגען.

משעגא גאנגי, איז צוזאמען מיט זיין ארבייטסגעבער סעמועל גאלא געגאנגען אויף א גאס אין באסטאן, עמיצער האט אויסגעשאסען און א געוויסער זשאזעף סאנטאזיא, וואס איז געגאנגען פאר זיי איז אנידערגעפאלען א טויטער. טשעגא האט אין שרעק אנגעהויבען צו לויפען און בעת מעשה פערלוירען זיין הוט. דער דאזיגער הוט איז טאקע געווען דער וויכטיגסטער בעוויז געגען איהם, וואס האט בעשטעטיגט, אז ער האט ער מארדעט. עס איז איהם נישט געלונגען זיך צו רעכטפערטיגען. ער האט געווארט אויף אויספיהרען דעם טויט־אורטייל. אבער אויף 4 שעה פאר'ן טערמין איז דעם ברודער פון פער'משפטען קאזימא גאנגי געלונגען צוצושטעלען דעם פראקוראר עדות, וואס זייגע ערקלערונגען האבען צוגעגעבען דעם גאנצען ענין א אנדערע ווענדונג. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזן, אז געשאסען האט טשעגא גאנגיס ארבייטסגעבער, סעמיועל גאלא ,וואס איז מיט איהם צוזאמען געגאנגען. דער אמת'ער פערברעכער איז געווארען געמשפט און פעראורטיילט.

עס שטעלט זיך די פראגע ווי וואלטען זיך געפיהלט די 12 עהרליכע נישט איבערגעקויפטע געשווארענע ריכטער, וואס האבען גאנגין פערמשפט ווען זיין ברודער וואלט געלונגען צוצושטעלען זיין עדות נישט 4 שעה פאר אויספיהרען דעם אורטייל נאר 45 שעה נאך דער טויט־עקזעקוציע.

אמאל האב איך פעסט געגלויבט אין דער סאציאלער נויטווענדיגקייט פון טויט־שטראף. איצט גלויב איך נישט מעהר דערין.

אלס בעווייז פון זיינע ווערטער ווייזט לויאוס אן אויף דעם פאקט, אז נישט קוקענדיג, אויף קיין שום טויט־אורטיילען אין אמעריקא, איינס פון די אפטגעשריטענסטע לענדער אין דער וועלט, ווערען יעהרליך בעגאנגען 10 טויזענט מארדען, פאר וועלכע עס ווערען בעשטראפט נאר א אוג בעדייטענדער פראצענט מערדער. די איבעריגע מארדען בלייבען נישט ענטדעקט און נישט בעשטראפט.

לויאוס ציטירט אויך א רייהע היסטארישע ביישפילען אלס בעווייז, אז טויט־אורטיילען דערגרייכען נישט דעם אפשרעקענדיגען ציל, בשעתו איז אין שטאט מאסאטשוזעטס אין משך פון 8 חדשים 12 פרויען פערמשפט געווארען איין אורטייל איז אויסגעפיהרט געווארען פאר כשוף מאכען. אבער כשופמאכערינס האבען אויפגעהערט צו עקזיסטירען ערשט דאן ווען די געזעלשאפט האט אויפגעהערט צו גלויבען אין זיי און צו האלטען דאס זיי פערדינען טויט־שטר'אף.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג, 25 יולי, כ"ד תמוז תרצה

זון-אויפגאנג 3.35

זון-אונטערגאנג 7.38

היינט וועהלען די פראפעסיאנעלע פעראיינען צו די וואהל-קאלעגיעס

די ארגאניזאציעס, וועלכע וועלען נישט אנטיילנעמען אין די וואהלען וועלען אויך שיקען זייערע דעלעגאטען אין די קאלעגיעס

ווי מיר האבען שוין איבערגעגעבען האט דער וואיעוואדע שוין בעשטימט די צאהל דעלעגאטען, וועלכע יעדע ארגאניזאציע האט דאס רעכט צו בע-שטימען אין די וואהל-קאלעגיעס.

דער וואיעוואדע האט אויך בעשטימט די טער-מינען ווען די פעראיינען און ארגאניזאציעס מוזען אדורכפיהרען די פערזאמלונגען אויף צו וועה-לען די דאזיגע דעלעגאטען.

אויף היינט, דעם 25. יולי זענען בעשטימט גע-ווארען די פערזאמלונגען אין אלע פעראיינען פון פיזישע און אינטעלעקטועלע ארבייטער.

אלזא, היינט וועלען וועהלען אין די וואהל-קא-לעגיעס די קלאסען-פעראיינען, פראצא, ז.ז.ז., רעכטע נ.פ.ר., לינקע פועלי-ציון, בונדישע פעראיינען, טראנס-פארט-פעראיינען, כעמישער פעראיין, אוניע פון גייס-טיגע ארבייטער, קריסטליכער לעהרער-פעראיין, פער-איין פון די לעהרער אין די פאלקס-שולען און יו-דישער לעהרער-פעראיין.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען די קלאסען-פער-איינען, הגם די סאציאליסטען נעהמען נישט אנטייל אין די וואהלען, דאך וועהלען דעלעגאטען אין די וואהל-קאלעגיעס, דאס זעלבע וועלען אויך טון די בונדישע פראפעסיאנעלע פעראיינען, די לינקע „פועלי-ציון", דער טראנספארט ארבייטער-פעראיין, דער יודישער לעהרער פעראיין און אלע אנדערע פעראיינען, וועלכע נעהמען אין די אייגענטליכע סיים - וואהלען נישט קיין אנטייל. דאס ווערט געטון צוליב דעם, ווייל די דערמאהנטע גרופירונגען ווילען פון די וואהל-קאלעגיעס דורך זייערע דעלעגאטען לייענען דעקלאראציעס וועגען זייער שטעלונג צו דער אנגענומענער וואהל-ארדינאציע.

פארזיצערס פאר די 204 וואהל-אבווארן

ווי מיר דערוויסען זיך האט די אדמיניסטראטי-ווע מאכט שוין אנגעצייכענט קאנדידאטען אויף פארזיצערס צו די בעזונדערע 204 וואהל-קאמיסיעס, ד נאמענאציע פון די דאזיגע פארזיצערס וועט אונ-טערגעשריבען ווערען דעם 4. אויגוסט.

היינט ווערען בעשטימט די פארזיצערס אין די קרייז וואהל - קאמיסיעס

אין הסכם מיטן וואהל-רעגולאמין וועט די וואָ-יעוואודזטווע היינט בעשטימען די פארזיצערס און זייערע פערטרעטער אין די קרייז-קאמוסיעס.

רעגיסטראציע צו די סענאט - וואהלען

די רעגיסטראציע פון די וואהל - בערעכטיגטע צום סענאט קומט ווייטער פאר ביזן 27. יולי אין לאקאל פון שטאטראט, פאמארסקא 18.

פאלקיסטען, רעוויזיאניסטען און אומ-פארטייאישע רעליגיעזע יודען

זאמלען אונטערשריפטען פון וועהלער, כדי צו האָ-בען פארשטעהער אין די וואהל-קאלעגיעס

די פאלקיסטען, רעוויזיאניסטען און אונפאר-טייאישע רעליגיעזע יודען אין לאדז האבען געשא-פען א פערשטענדיגונגס - קאמיסיע אויף צו שאפען צו 500 אונטערשריפטען פון בירגער, וועלכע קענען לויט די פארשריפטען דעלעגירען צו איין פארשטע-הער אין די וואהל-קאלעגיעס.

ווי בעקאנט קענען, לויט דער נייער וואהל - ארדינאציע יעדע 500 בירגער שיקען זייערס א פער-טרעטער אין דער וואהל-קאלעגיע. די בירגער מוזען אבער אונטערשרייבען ביים רעיענט און יעדער אונ-טערשריפט קאסט 10 גראשען. די דאזיגע ליסטעס מוזען אריינגעטראגען ווערען צו די פארזיצערס פון די וואהל-קאלעגיעס ביזן 4. אויגוסט.

פערענדיגט דער שטרייק אין דער שטאטישער בעטאן-פאבריק

נאכ'ן געשפרעך פון פרעזידענט אינזש. גלאזעק מיט די ארבייטער

נעכטען האט דער פרעזידענט אינזש. גלאזעק לוסטרירט די שטאטישע בעטאן-פאבריק, ביי דער דאזיגער געלעגענהייט האט דער פרעזידענט אדורכ-געפיהרט א לענגערען געשפרעך מיט די שטרייקענדע ארבייטער.

אין געשפרעך האט דער פרעזידענט ערקלערט די ארבייטער, אז נאכן בעטראכטען דעם גאנצען ענין, זעהט ער נישט קיין שום סיבה ווייטער צו פיהרען דעם שטרייק, נאך מעהר דערפאר, ווייל די ארבייטען ווערען געפיהרט מיט בעגרעניצטע מיט-לען, וועלכע ווערען גענומען פון ארבייטס-פאנד.

דער פרעזידענט האט ווייטער ערקלערט אז אויב די ארבייטער וועלען תיכף צו-טרעטען צו דער ארבייט אויף די ביז-איצטיגע צאהלונגס: און ארבייטס-בע-דינגונגען וועלען זיי אלע צוריק צוגע-נומען ווערען צו דער ארבייט און ווע-לען בעקומען טראמוואי - בילעטען.

די ארבייטס - בעדינגונגען פון די ארבייטער האט דער פרעזידענט צוגע-זאגט צו בעטראכטען נאך אזוי פיל אר-בייטס - טעג וויפיל ס'האט געדויערט די צייט, וואס איז פערלוירען געגאנגען צוליבן שטרייק.

נאך דעם דאזיגען געשפרעך האבען די ארבייטער אפגעהאלטען א פערזאמ-לונג, אויף וועלכער זיי האבען בעשלא-סען צוצוטרעטען צו דער ארבייט.

נעכטען 12 בייטאג האט זיך אין דער בעטאן - פאבריק אנגעהויבען א נאר-מאלע ארבייט.

* * *

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער פרעזי-דענט אינזש. גלאזעק קומט שוין איינציגווייז אריין אין דער נארמאלער ארבייט פון דער שטאט-פער-וואלטונג, ווערט שוין **אקטועל די פראגע פון בעזעצען די אמטען פון 2 וויצע-פרעזי-דענטען**, וועלכע דארפען צוזאמען מיטן פרעזי-דענט בילדען דאס פרעזידיום פון דער שטאט-פער-וואלטונג.

ס'ווערען אנגערופען די נעמען פון זגערזשער פרעזידענט יאראשינסקי, פון דעם זעלבסטפערוואל-טונגס-טוער, יאנקאווסקי פון איינעם פון די איצטי-גע הויכע מאגיסטראט-בעאמטע א. אז. וו, אין פער-לויף פון 8 טעג וועט דער ענין דעפיניטיוו ערלעדיגט ווערען.

א דרייסטער רויב-אנפאל

בערויבט אנ'אינקאסענט אין מיטן העלען טאג אויף שרודמיעסקא 9

נעכטען אין מיטען העלען טאג איז אין צענטער שטאט אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטער רויב-אנפאל. אלס קרבן איז געפאלען דער אינקאסענט פון א גרויסער פירמע, ביי וועלכען מ'האט צוגערויבט א טעקע מיט געלד און וועקסלען.

ארום האלב 1 בייטאג איז דער אינקאסענט פון די קאמגארן-שפינעריי - קארטעל (קאשטשושקי 3), זיגמונט אלעניטשאק געקומען אין דער פירמע א. ג. פיקעלני, שרודמיעסקא 9, כדי דארט איינצוקא-סירען 400 זל. ער האט דארט בעקומען דאס געלד און איז ארויס. דאס לאקאל פון דער פירמע פיקעלני געפינט זיך אויפן הויף אין דער רעכטער אפיצינע, ערשטען שטאק.

ווען דער אינקאסענט איז ביים אראפ געהן פון די טרעפן געווען אויפן האלבן שטאק איז פלוצלינג פאר איהם אויס-געוואקסען עפעס א פארשוין, וועלכער האט א שאט געגעבען דעם אינקאסענט אין די אויגען אריין מיט זאמד און זאלץ דער צווייטער האט איהם מיטן פוס גע-געבען א זעץ אין בויך, פון וואס אלעי-ניטשאק איז געפאלען אין חלשות, ער האט אפילו נישט געפיהלט ווי די באנ-דיטען האבען איהם צוגענומען די טעקע, וועלכע ער האט ביי זיך און זענען אנט-לאפען.

ערשט ווען אלעיניטשאק איז געקומען צו זיך, האט ער געמאכט א גוואלד. ס'זענען זיך צונויפ-געלאפען דאס פערסאנאל פון דער פירמע פיקעלני און אלע שכנים, ביז אלעיניטשאק האט געקענט ער-קלערען, וואס ס'איז פארגעקומען זענען די פערברע-כער אנטלאפען. מ'האט זיי נאך געזעהן אנטלויפען איינעם אין דער זאכאדניא גאס און דעם צווייטען גלייך שרודמיעסקא גאס.

וועגען דעם דרייסטען באנדיטען-אנפאל האט מען גלייך מיטגעטיילט דעם קאמיסאריאט און דעם אויספארשונגס-אמט, באלד איז אנגעקומען דער לייטער פון אויספארשונגס-אמט און א גאנצע רייה העכערע פאליציי - אפיצירען, וועלכע האבען אונ-טערגענומען אנ'ענערגישע אויספארשונג, כדי צו ענטדעקען די פערברעכער, נאר קיינעם נישט גע-כאפט.

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער אינקאסענט געהאט אין דער טעקע 1.028 זל. מיט 86 גראשען און 5 פראטעסטירטע וועקסלען. דער אינקאסענט איז דורך דעם קארטעל געווען פערזיכערט אויף 10.000 זל. פאר רויב-אנפאלען.

דער צושטאנד פון אלעיניטשאק'ן איז א בע-פרידיגענדער.

די בריף דערצעהלען דעם סוד פון טראגישן זעלבסטמארד

מיר האבען אין דער נעכטיגער כראניק געבראכט א קורצע ידיעה, אז אויף צעגלאנא 28 האט זיך אויפגעהאנגען דער 41-יעהריגער יודישער שניידער שמואל זאקאליק.

ווי מיר דערוויסען זיך שטעקט אין דער וואהנ-זיניגער טאט פון דעם יודישען יונגענמאן א טיפע טראגעדיע, וועלכע איז געווארען בולט אין די בריף, וועלכע דער זעלבסטמערדער האט איבערגעלאזען. די געשיכטע איז פאלגענדע:

שמואל זאקאליק האט געהאט א פרוי מיט 2 קינדער, א יונגעל פון 14 יאר און א צווייט יונגעל פון 11 יאהר. שמואל זאקאליק האט חתונה געהאט מיט זיין פרוי נאכדעם ווי זי איז זיך פונאנדערגעגאנגען מיט א חתן, וועלכען ס'האט ביי איהר „אפגעשלא-גען" אנ'אנדער מיידעל.

די ערשטע צייטען האט זאקאליק זעהר גוט גע-לעבט מיט זיין פרוי. דאס איז אבער געווען נאר לפנים, ווייל אין דער אמת'ען האט די פרוי זא-קאליק ווייטער געליבט איהר אמאליגען חתן. דאס איז אויך געווען דעמאלט, ווען זי האט שוין גע-האט 2 קינדער און אויך איהר געוועזענער חתן האט שוין געהאט א פרוי מיט קינדער און איצט א פער-מעגליכער סוחר.. זיי האבען זיך אין געהיים גע-טראפען און זעהר גוט צווישען זיך פערברענגט.

די ערשטע צייטען איז אלץ געווען אין דער טיפסטער געהיימניש. אבער לאנג האט דאס נישט געקענט אנהאלטען, מענשען האבען אנגעהויבען צו מורמלען און סוף כל סוף האט זיך זאקאליק דערוואוסט פון דעם, אז זיין ווייב, די מאמע פון די צוויי קינדער פערראט איהם בסדר און לעבט א גוטען טאג מיט דעם אויבסט-סוחר. ער האט זי אנגעהויבען צו בע-טען מיט גוטען, אז זי זאל איהם קיין חרפות נישט אנטון און ווען דאס האט נישט געהאלפען, האט ער געפרובט מיט בייזען און מיט סקאנדאלען, אויך דאס האט נישט געהאט קיין פעולה, דערצו האט נאך זאקאליק פערלוירען די ארבייט, ער איז גע-ווארען פעראָרימט, אבער זיין ווייב האט גארנישט געפעהלט, זי האט בעקומען גענוג געלד פון איהר געליבטען, דאס האט זאקאליק נישט געקענט אויס-האלטען און עהערנעכטען אין אָוועגד ווען קיינער איז נישט געווען אין שטוב האט ער זיך אויפגע-האנגען אויף א האנטוך. דער דאקטאר פון פאגא-טאוויע האט איהם שוין אראפגענומען א טויטען פון דעם שטריק.

אויפן טיש זענען געלעגען דריי בריף: איינער איז געווען אדרעסירט צו דער פאליציי, אין דעם דאזיגען בריף ערקלערט זאקאלניק, אז ער נעהמט זיך אליין דאס לעבען.

דער צווייטער בריף איז געווען אדרעסירט צו זיינע 2 יונגע קינדער, אין דעם דאזיגען בריף קלערט דער זעלבסטמערדער אויף די סיבה, וועלכע האט איהם געטריבען צו מאכען זיי פאר יתומים. ער בעט די קינדער, אז זיי זאלען שטענדיג וועגען דעם געדענקען....

דער דריטער בריף איז געווען אדרעסירט צו זיינע פריינד, דארט בעט דער זעלבסטמערדער, אז זיי זאלען זיך פעראינטערעסירען מיט זיינע קינדער.

עהערנעכטען איז פון צעגלאנא 28 פארגעקומען די לוויה פון שמואל זאקאליק. אויפן בית-עולם איז געקומען צו א סקאנדאל, ווייל א גרופע מלווים האָ-בען נישט געוואלט צולאזען די אלמנה צום קבר.

צוגאב-פאבאר

(א) מאנטאג, דעם 29 ה. ח. 8 א זייגער פריה, וועט אויף פיעטרקאווער 165 אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר דעם יאהרגאנג 1914 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון די קאמיסאריאטען 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14, וועלכע האבען צוליב וועלכע ס'איז סיבות זיך בשעת' נישט צוגעשטעלט צו דער רעקרוטען-קאמיסיע.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: ה. דאנצער (ווארשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), א. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), י. כאנדרושינסקי (פיעטריקאווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28) א. שימאנסקי (פשענדזאלניאנא 75).

פערשטארקט דער סאניטארער קאנטראל

איבערן אויבסט-האנדעל

(א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויב פון אויבסט סעזאן, ווי אויך צוליב דעם, וואס די אויבסטען ווערען מערסטענטיילס געקויפט אויפ'ן מארק און אין די געוועלבער אין שמוציגען צושטאנד, בעדעקט מיט שטויב און מיט פליגען און, היות, ווי אזא אויבסט איז גורם צו פערשידענע אנשטעקענ-דיגע קראנקהייטען, בפרט בויך-טיפוס, האט די סא-ניטארעמאכט פעראָרדענט א שטרענגען סאניטארען קאנטראל איבער די אויבסט-געוועלבער און אויבסט מערק, כדי פעסטצושטעלען צו דער אויבסט-פער-קויף קומט פאר אין געהעריג - סאניטארישע בע-דינגונגען.

דער'הרג'עט פון א דונער

(א) אין דארף אסטראוועק, קאלישער פאוויאט, איז געטראפען געווארען פון א דונער דער 48-יעה-ריגער פויער גוסטאוו גערמאן, וועלכער איז אויפ'ן ארט דערהרג'עט געווארען.

זעלבסטמארד פרוב

(א) אין זיין וואוינונג אויף צמענטארנא 15, האט, מיט'ן ציל צו בעגעהן זעלבסטמארד, סטא-ניסלאוו ביעגאנסקי אויסגעטרונקען א גרעסערע דאָזע פון אנ'אונבעקאנטען סם.

דער פאגאטאוויע-דאקטאר האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פון זעלבסטמארד - פרוב, איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פלוצלינג געשטארבען

(א) אויף סקלאדאווא 32 איז פלוצים געפאלען אין חלשות דער דארטיגער איינוואוינער קאזש-מיעזש לענטין. דער ארויסגערופענער דאקטאר האט נישט בעוויזען איהם צו דערמונטערן און לענטין איז געשטארבען.

די סיבה פון טויט איז, לעת-עתה, נישט פעסט-געשטעלט געווארען.

7-טאגיגער
פאפולערער אויספלוג
קיין ווילנע
אפפאהר דעם 3-טען אויגוסט
פאר —.95 זל.
איינשרייבונגען נעמט אן
Wagons-Lits Cook
פיעטריקאווער 64,
טעל. 170-77.
קורציע פעסער קיין
טשעכאסלאוואקיי.

פון 1-טען סעפּטעמבער זענען פאַראויסגעזעהען
פרישע רעדוקציעס אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע“
מען בעמיהט זיך, אז די רעדוקציע זאָל חל זיין אויף פערהייראַטע פרויען און
פרייליינס פון פערמעגליכע עלטערן

(א) די רעדוקציע, וועלכע איז זייט דעם 1-טען ה״ח איינגעפיהרט געוואָרען אין דער אובעזפּיעטשאַלניע, הערט נישט אויף צו פאַראינטערעסירען די אַרבייטער - פאַראיינען.

בפרט אינטערעסירען זיך מיט דעם ענין די פאַראיינען פון די געזעלשאַפטליכע אָנגעשטעלטע. זיי בעמיהען זיך סיי אין דער דירעקציע פון דער אובעזפּיעטשאַלניע, סיי ביי דער צענטראַלער מאַכט, אַז לכל הפּחות זאָלען צוריקגענומען ווערען צו דער אַרבייט די אַרבייטער, וועלכע האָבען גרעסערע פאַמיליעס אויסצוהאַלטען, ווי אויך די, וואָס האָבען שוין לאַנג געאַרבייט אין דער קראַנקען-קאַסע און די, וואָס האָבען די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס.

אין רעזולטאַט פון די אינטערווענצען, האָט די צענטראַלע מאַכט בעשלאָסען פון די רעדוצירטע אַרבייטער צוריק צו אַנגאַזשירען 25 מאַן. ווי מען איז זיך משער, וועלען די פריש-אַנגאַזשירטע צוליב די אורלויבען, אָנהויבען צו אַרבייטען שוין פון 1-טען אויגוסט אָן.

צוליב דעם, וואָס די אובעזפּיעטשאַלניע זעהט פאַר דעם 1-טען סעפּטעמבער אַ פרישע רעדוקציע האָט דער אַרבייטער-פאַראיין אונטערגענומען בע־מיהונגען ביי דער צענטראַלער מאַכט, אַז די פרישע רעדוקציע זאָל חל זיין קודם כל אויף עמעריטען רייכע פרייליינס, חתונה-געהאַטע פרויען און אזעל־כע אָנגעשטעלטע, וואָס זענען פערמעגליך.

געטרינקען, געשאָסען און געטראַפען
אַט אזוי „באוויען“ זיך דאָרפישע, אז זיי קומען אין שטאָט

(א) זענען געפאָהרען אויפ׳ן יאַריד די פּוי־ער׳מלעך פון זאַוואַדי. ווער עס האָט געהאַט צו פערקויפען אַ חזיר׳ל, ווער אַ קוה׳לע, ווער סתם אַ בהמה׳לע און ווער ס׳האָט זיך מיטגעכאַפּט סתם אזוי און גלאַט אזוי, כדי אָנצוקוקען די אַלע פער־שידענע וואונדער, וואָס מען זעהט אין שטאָט: די קאַטאַרינקעס מיט די פערשידענע פייגעל, די בעט־לערס, וואָס זינגען אזוי האַרציג נעבען קאָשטשאָל און ציהען אויס די נשמה, צוזאַמען מיט אַ פּאָר גראָשען און אזוי ווייטער.

און אַז עס קומען זיך צונויף אויף איין אָרט אַזויפיל שכנים, „קליינע הארע“ פון איין דאָרף, איז מען ביי זיך נישט געפאַלען, אדרבה מען פיהלט זיך האָפערדיג און גאָר, גאָר שטאַרק תקיפ׳דיג, נאָך דערצו, ווען מען טרינקט איין גלעזעל און אַ צעהנט׳ס און בפרט, ווען מען האָט אַ רעוואָל־ווער אין טאַש..

פון דעם רעוואָלווער איז פערוואונדעט גע־וואָרען אין די פיס און אין בויך, דער 26-יעהריגער וואַצלאַוו ליס און אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד איז [illegible] איבערגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

SUDOR wpłynie „Ap. Kowalski“ usuwa POT i WON Wystrzegać się naśladownictw.

פאַבריקס-שטרייקען

ערב אַ ליקווידאַציע פון קאָנפליקט אין הּאַראַק׳ס פאַבריק

(א) צווישען די אַרבייטער און אַרבייטס-געבער אין האַראַקס פאַבריק אין רודע-פאַביאַניץ איז לעצ־טענס אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט צוליב דעם, וואָס די אַרבייטער האָבען פאַרגעוואָרפען דער פירמע, אַז זי היט נישט אָפּ דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך מכּוח דעם אַרבייטס-לוין.

היינט זאָל אין דעם ענין, פאָרקומען ביים אַר־בייטס-אינספּעקטאָר, אינזש. פּאַוולאָווסקי, אַ קאָנ־פערענץ צווישען די אַרבייטער - דעלעגאַטען און פירמע-פאָרשטעהער.

אין דעם דאָזיגען קאָנפליקט האָט די פירמע בעלענגט פאָלגענדע ערקלערונג: צוליב דעם, וואָס די פאַבריק האָט לעצטענס בעקומען אַ גרעסערע בע־שטעלונג, האָט זי צוגענומען עטליכע צעהנדליג פרי־שע אַרבייטער אויף פּראָבע. נאָך עטליכע טעג האָבען איינינע פון די פריש-צוגענומענע, צוליב זייער אונ־פעהיגקייט צו דער אַרבייט געמוזט ענטזאָגט ווערען און זיי איז אויסגעצאָהלט געוואָרען די פאַקטישע פערדינסטען און צוליב זיי נאָר איז עס ענטשטאַנען דער קאָנפליקט.

נאָך דער דערקלערונג, וועט העכסטוואַרשיינליך דער קאָנפליקט ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען.

שטרייק אין דער פאַבריק פון „ברידער פינטשעווסקי“ דויערט

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, דויערט דער שטרייק אין דער פאַבריק פון די „בר. פינטשעווסקי“ אין זדונסקע-וואָליע. אויך די אינטערווענץ פון אַר־בייטס-אינספּעקטאָר, וועלכער איז ספּעציעל אהער־געפאָהרען האָט נישט געבראַכט די געוואונשענע רעזולטאַטען; 300 אַרבייטער אָקופּירען ווייטער די פאַבריקס-מויערן און הונגערן — זיי האָבען נעמ־ליך ערקלערט אַ הונגער-שטרייק.

היינט וועט פאָרקומען דער שטראָף-פּראָצעס גע־גען די אייגענטימער פון דער דערמאָנטער פאַבריק, ברידער פינטשעווסקי, וועלכע זענען צוגעצויגען גע־וואָרען צו שטראָפליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר ברעכען דעם קאָלעקטיווען לוין-אָפּמאַך.

שטאַרק געפאַלען די קאָנסומציע פון טעקסטיל-סחורות

(אג) ווי עס בעווייזט די לעצטע סטאַטיסטיק פון פערבראַוך פון טעקסטיל - אַרטיקלען אין די יאָהרען 1929-33 ווי אויך די סטאַטיסטיק פון די הורט - פרייזען פון טעקסטיל-אַרטיקלען אין די יאָהרען 1931-34, פערקלענערן זיך בכלל די פרייזען פון די האַלב-פאַבריקאַטען פון טעקסטיל - סחורות פּראַ־פּאָרציאָנעל צו דער קויפס-פעהיגקייט פון דער בע־פעלקערונג, דאַגעגען די פרייזען פון די פערטיגע אַרטיקלען בלייבען אונבעוועגליך און זענען נישט צוגעפּאַסט צו די איצטיגע קויפס-מעגליכקייטען פון דער בעפעלקערונג.

דערפון איז צו זעהן, אַז איצט איז די הויפּט־אויפגאַבע פון דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער טעקסטיל - אינדוסטריע צו אַ פּלאַנמעסיגער אַק־ציע פּלאַסטישער צו מאַכען די פרייזען וואָס נאָר דאָס אַליין איז מסוגל צו פערגרעסערן די נאָכפראַגע.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
יונג-טעאַטער
קינסטל. אָנפיהרונג: ד״ר מיכאל בראַנדט.
היינט, דאָנערשטאָג ווערט נישט געשפּילט.
מאָרגען, פרייטאָג,
פּרעמיערע!
„טרופּע טאַנענצאַפּ“
אַ גאָלדפאַדען-שפּיל אין אַ גאַליציש שטעטעל. אינסצעניזאַציע און רעזשי: ד״ר מ. בראַנדט.
מוזיק: א. גאָלדפאַדען. בערעאָגראַפּיע: מ. ציאַנאַ וויסאָצקאַ. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען:
דינה מעטוס. —:— בילעטען אין קולטור-ליגע און פון 5 אָוונט ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

לעכערליך!

אַ מענש מוז קענען זיין ווערט, אויב נישט ווערט ער לעכערליך.

די וואַרשעווער צייטונג „דער מאָמענט“ האָט זיך לעצטענס איינגעהאַנדעלט אַזאַ אַרט שלימזלדי־גען קאָרעספּאָנדענט, וועלכער קען נישט זיין ווערט און דעריבער מאַכט ער זיך כסדר לעכערליך.

דער דאָזיגער קאָרעספּאָנדענט פערשטעהט אַפילו נישט, אַז ער האָט נישט קיין אַהנונג וואָס אין לאָדז קומט פאָר און דער עיקר — ער אָר־אָריענטירט זיך לגמרי נישט אין געזעלשאַפטליכע ענינים. וויל ער אָבער געפינען חן אין די אויגען פון זיינע בעלי-בתים און האָט זיך אָנגענומען אַ מיסיע פון אָפּלייקענען די ידיעות, מיט וועלכע ער איז, נעבעך, אַדורכגעפאַלען.

אַזוי איז אויך געווען מיט אונזער וויכטיגער ידיעה וועגען דעם, אַז אין דער רשימה פון די מענשען, וועלכע ווערען פאָרגעזעהען אין בייראַט ביי דער לאָדזער שטאָט - פערוואַלטונג, געפינען זיך די נעמען פון אַדוו. זיגמונט מענקעס, יאַקוב הערץ און קאַזשימיעזש מאָניק.

מיר קאָנסטאַטירען, אַז אין דער רשימה, וועל־כע דער פּרעזידענט אינזש. גלאַזעק האָט מיטגע־מען קיין וואַרשאַ, כדי אַרומצורעדען די וועגעט־עלע קאַנדידאַטען אין בייראַט, געפינען זיך די נעמען פון די דערמאָנטע פּערזאָנען.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס זענען נאָר קאַנדי־דאַטען, קייבער איז נאָך נישט בעשטעטיגט געוואָרען און ס׳קענען נאָך פאָרקומען גרויסע ענדערונגען.

און דער שלימזלדיגער קאָרעספּאָנדענט פרעגט נאַאיוו, ווי אַזוי מ׳גיט מעשר פון שטרוי און זאָגט, אַז ס׳איז נאָך פריהצייטיג צו רעדען וועגען נעמען ווייל זיי זענען נאָך נישט קאָנסטיטואירט...

דער „חכם“ פערשטעהט אַפילו נישט, אַז וועגען קאָנסטיטואירען קען גאָר קיין רייד נישט זיין, ווייל דער בייראַט איז נאָך בכלל נישט נאָמינירט...

דאָס ערגסטע איז, ווען אַ מענש קאָן נישט זיין ווערט, ער מאַכט זיך דאַן נאָר לעכערליך.

היט אייערע קינדער

(א) צוליב דער אונפאָרזיכטיגקייט פון די על־טערן, איז די דריי-יעהריגע אַניעלע אומענסקאַ פון שעננאַ 11 אַריינגעפאַלען אין אַ באַליע קאָכעדיג וואַסער און האָט זיך שרעקליך אָפּגעבריהט.

דער אַרויסגערופענער פּאָגאָטאָווע - דאָקטאָר האָט דאָס קינד אין אַ שווערען צושטאַנד, איבערגע־פיהרט אין שפּיטאָל.

פון שטאָטישען קאָמיטעט פאַר פיזישער ערציהונג

דער שטאָטישער קאָמיטעט פאַר פיזישער ער־ציהונג האָט אָפּגעגעבען דעם יודישען אַרבייטער־קלוב „טיפון“ צו זיין דיספּאָזיציע דעם ספּאָרט־פּלאַץ אין פּאָניאַטאָווסקי - פּאַרק יעדען שבת פון 8 ביז 2 בייטאָג.

Dr. REICHER
פּאַלודביאַוואַ 28, טעל. 93-101
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונט

ר. איזראַעל
משומדים
ראָמאַן. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

76

די עטליכע טעג וואָס איז סטעפאַנען אויסגעקומען צו וואַרטען אויף דער פאָרשטעלונג זענען ביי איהם געווען לאַנגע יאָהרען. ער האָט זיך נישט געקענט דערוואַרטען דערויף ביז ער וועט זיך נישט מיט די אייגענע אויגען איבערצייגען, אַז אַלץ וואָס ער האָט געלייענט אין די צייטונגען איז נישט קיין מיסטיפיקאַציע. נישט איינמאָל האָט ער געטראַכט וועגען דעם, אַז ער זאָל אַוועק אין האָטעל וואו אידאַ וואוינט און מיט איהר גאַנץ פּשוט אָנהויבען צו רעדען, ער האָט אָבער מורא געהאַט פאַר אַ דורכפאַל, ער האָט מורא געהט, אַז אידאַ וועט בכלל נישט וועלען רעדען מיט איהם אַזוי ווי זי האָט דאָס געטון אויף דעם איב זעל, וואו ער האָט זיך מיט איהר בעגעגענט. דע־מאָלס איז זי דאָך געווען אַזוי עלענד און דאָ האָט זי נישט געזוכט ביי איהם קיין הילף, איצט וועט זי דאָך געוויס מיט איהם נישט וועלען רעדען.

— ניין, האָט סטעפאַן ביי זיך געטראַכט, איך וויל נישט מעהר ווי זעהען וואָס דאָ טוט זיך און דאַן וועל איך זיך בעמיהען אָן איהר צו פערגעסען. איך וועל אַוועקפאָהרען אַהיים און אַלץ וועט זיין געענדיגט, אַזוי ווי איך האָב אַליין געוואָלט.

קאַפּיטעל 19
מאַריאַן בעפרייט פון די באַנדיטענס הענד

דער הויקער איז צוריקגעקומען פון העבריק פאַוסט, און האָט ערקלערט דעם באַנדיט, אַז העבריק פאוסט האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבען געלד. דאָס האָט דעם פערשוין אַריינגעברענגט אין אַ גע וואַלדיגען כעס, דאָס איז געווען זיין לעצטע האָפ־נונג, נאָר פון דאַנען האָט געקענט קומען זיין הילף, אַז ער זאָל זיך קענען פון דאַנען אַרויסבע־קומען. ער האָט מער נישט געגלויבט דערין, אַז פּעלאַ זאָל זיך נאָך אַמאָל אָפּרופען. ד׳ איינציגע האָפענונג איז אַלזאָ געווען, אַז ער וועט קענען פאַר דער געפאַנגענעם מאַריאַן בוסקאַ אויסשאַנטאַזשי־רען אַ גרעסערע סומע געלד, מיט וועלכער ער וועט קענען אַוועקפאָהרען פון דאַנען, איצט האָט ער אויסגעלאָזען דעם גאַנצען כעס צו מאַריאַנען, וועלכער איז געלעגען אַ געבונדענער אין צימער, ער איז אויף איהם אָנגעפאַלען און מערדערליך געשלאָגען.

געלד זאָל זיין, האָט דער באַנדיט געשריגען פאַרוואָס שיקען זיי נישט קיין געלד?

מאַריאַן האָט שוין קוים געלעבט, ער האָט בשום אופן נישט געקענט פערשטעהן פאַרוואָס זיין פרוי און הערמאַן פאוסט ווילען איהם נישט אויסלייזען נאָך אַזעלכע שרעקליכע בריף ווי ער האָט זיי געשריבען, איצט נאָכדעם ווי ער האָט אונטערגעשריבען, אַז ער רעזיגנירט פון סאַבאַן און האָט זיך אומגעקעהרט אַהיים, איצט זאָל האַנקאַ און העבריק איהם לאָזען אומקומען...

— דאָס איז אונמעגליך, האָט מאַריואַן גע־שריגען אַ צושלאָגענער און צוהרגעטער, דאָס איז נישט מעגליך; אז מיין פרוי און מיין פריינד זאָלען נישט וועלען שיקען קיין געלד, דאָס איז אויסגעשלאָסען...

דער באַנדיט האָט זיך אויף אַ ווײַלע פער־טראַכט און האָט זיך געווענדעט צו דעם קריפּעל.

— און אפשר ,דו פאַרשיווער הויקער, האָסט דו בעקומען געלד און דו בעהאַלטסט עס פאַר זיך? זאָג נאָר דו חברה-מאַן?

— זאָל איך שטאַרבען ,זאָל איך איינגעהמען אַ מיתה משונה, אויב איך האָב בעקומען כאָטש אַ גראָשען, מ׳האָט מיך בעליידיגט און פּשוט אַרויס געוואָרפען, אַזאַ בעלוינונג האָב איך געהאַט פאַר מיין שליחות.

דער באַנדיט האָט גוט געקענט דעם כאַראַקטער פונ׳ם קריפּעל ,ער האָט געוואוסט, אַז ס׳איז אונמעגליך, אַז דער הויקער זאָל צונעהמען פאַר זיך דאָס געלד און דעריבער האָט ער איהם מעהר נישט געפייניגט, ער האָט איהם בלויז אָנגעשפּיגען אין פּנים אַריין, אַ שליידער געטון צו דער וואַנד, אַז ער איז אומגעפאַלען און זיך אויסגעצויגען אַזוי גרויס ווי ער איז.

— וואָס וועט איצט זיין? האָט דער באַנדיט זיך געווענדעט צו מאַריאַן, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט אַן עצה האַלטען, זאָג, דו גאָרנישט אייינער, וואָס וועט איצט זיין? ווי לאַנג מיינסט דו וועל איך זיך דאָ שפּילען מיט דיר? ווי לאַנג וועל איך דיך דאָ האַלטען אויף קעסט? איך וועל פון דיר שניידען לעבעדיגע שטיקער.

מאַריאַן האָט דערפיהלט, אַז דער טויט דער־נעהנטערט זיך צו איהם מיט ריזיגע שריט, ער האָט דערפיהלט ווי די כוחות געהען שוין איהם איינציג ווייז אויס.

— שיקט מיט מיר מיט אַ מענשען, האָט מאַריאַן זיך אָנגעהויבען צו בעטען ביי דעם באַנ־דיט איהר וועט זיך איבערצייגען ,אַז אין פערלויף פון אַ שעה צייט וועט איהר בעקומען די סומע, וועלכע איהר פערלאַנגט.

— ניין, ניין, דאָס וועסט דו ביי מיר נישט פועלן, איך האָב שוין איינמאָל וועגען דעם גע־הערט, איך בעשטעה נישט דערויף, אָדער מ׳וועט מיר דאָס געלד דאָ אַהערברענגען אָדער איך וועל דיך דערמאָרדען.

אין האַרצען האָט דער באַנדיט זיך געטראַכט, אַז ער האָט נישט קיין אַנדער אויסוועג ווי מיט צושיקען דעם געפאַנגענעם מיט דעם הויקער, ער האָט נישט געהאַט וואָס צו פערלירען און וואָס צו ריזיקירען. דאָס איז נאָך געווען ד׳ איינציגע האָפנונג, אַז ער וועט פון געפאַנגענעם אַרויסציהען אַביסעל געלד.

— איבריגענס וועל איך זיך נאָך איבערלע־גען דאָס געשעפט ,האָט דער באַנדיט געזאָגט, איך וועל זעהען אויף וויפיל ס׳לוינט מיר אזוי ווייט צו ריזיקירען.

דער קריפּעל איז געווען פון דעם גאַנצען ענין זעהר שטאַרק צופרידען, אַלץ איז געגאַנגען אַזוי ווי ער האָט געוואָלט, ער האָט פערשטאַנען, אַז דער באַנדיט וועט נישט האָבען קיין אַנדער עצה ווי איהם צו שיקען צוזאַמען מיט דעם גע פאַנגענעם דעמאָלס וועט ער רעדען מיט מאַריאַנען אָפענע דיבורים, און זיי וועלען זיין צוזאַמען ביי העבריק פאוסט וועט זיכער בעשלאָסען ווערען אָנשטאָט צו געבען געלד דעם באַנדיט, בעסער מיר צו געבען עפּיס ווייניגער און איך וועל בעפרייט ווערען פון דאַנען און פון די הענד פון דעם באַנדיט, ער איז געווען זיכער, אַז קיין אַנדער אויסוועג וועט נישט זיין, ער איז געווען צופרי־דען וואָס זיין פּלאַן איז געווען אַזאַ גוטער, אַז ער איז פערווירקליכט געוואָרען אין גאַנצען פערנעהם, ער האָט געמאַכט דעם אָנשטעל פון אַ לעמעלע, ער האָט געמוזט ווייזען דעם באַנדיט אַז ער איז שטאַרק אומגליקליך און אַז ער איז גרייט אויסצופיהרען יעדען בעפעהל פון זיין איצ־טיגען הערשער.

דער באַנדיט האָט צוגערופען דעם קריפּעל אין אַ ווינקעל אַריין און האָט גערעדט צו איהם אויף אַ שפּראַך, וועלכע איז פאַר מאַריאַנען גע־ווען אינגאַנצען נישט פערשטענדליך. דער באַנדיט האָט געזאָגט דעם קריפּעל, אַז ער וועט מוזען נאָכאַמאָל צוגעהען צו דעם דאָזיגען הערמאַן פאוסט צוזאַמען מיט דעם געפאַנגענעם און דאָרט וועט ער שוין אַליין אַרויסבעקומען דאָס געפאָדערטע געלד.

(פאָרטזעצונג קומט)

אז ס'איז נישט אויפגעלעגט קיין שאדען, געפינט דער דראזשקאזש זיין פערשוואונדענעם פעקעל.

א מעשה מיט א שיכור, וואס פאלט ארויס פון דער דראזשקע און שלאפט ווייטער

(א) אנטאני יוזשוויאק האט א דראזשקע, האט ער א ,,פשוין'' — מאכט ער א קורס און נעמט א גילדען, האט ער נישט — זיצט ער אויפ'ן ,,קאזעל'' כאפט א דרימעל און ס'חלומט זיך איהם פון גוטע צייטען, ווען אין לאדז איז נאך קיין טראמוואיען נישט געווען, ווען ס'זענען נאך קיין אויטאס נישט געווען און א האלב קווארטירל יין־שרף האט נישט מעהר געקאסט, ווי א פייעם...

פון זיין זיסען חלום האבען איהם אויפגעוועקט צוויי מאנספערשוינען, וועלכע זענען געגאנגען וואק לענדיג און האבען געשלעפט עפעס א גרויסען פאק, וועלכען זיי האבען איהם ארייגעפאקט אין דער דראזשקע אריין און זיי האבען איהם אנגעזאגט שמור וזכור — פארזיכטיג מיט דעם פאק — דאס איז א שכור'ער, פיהר איהם אהיים צו זיין ווייב, וועלכע זיצט אויף דער הרוביעשעווסקא 14 און ווארט אויף איהר ,,געשפאן'', און אז דו וועסט איהר די פרי אהיימברענגען, וועט זי דיר מסלק זיין דיין שכר.

מילא, פאהרט ער, יוזשוויאק, מיט דעם אוצר אויף דער דראזשקע — דערויף איז ער דאך א דראזשקאזש און ער איז מקנא אט א דעם אנגעשכורטען פעקעל:

— פשא־קרעוו, נאך דא היינט מענשען, וואס האבען ,,באש'' און קענען זיך אזוי אנשיכור'ן!... און אזוי פערטיפט אין זיינע ,,סמוטנע'' געדאנקען דערפיהלט ער מיט איינמאל, ווי דאס אויסגעמאגערטע פערדעל זיינס האט עפעס אנגעהויבען צו געהן אזוי לייכט, ווי א שטייגער א כלה צום מצוה־טענצעל להבדיל — גראד אזוי, ווי עס וואלט קיין אנגעשכורטער פאק אין דער דראזשקע נישט געלעגען.

האט זיך יוזשוויאק אויסגעדרעהט און דערזעהן — דער בראך איז פערטיג — והילד איננו, דאס שכור'ע פעקעל איז פערשוואונדען געווארען!... איז איהם איינגעפאלען א טראכטעניש, אז דאס האט דער פאסאזשיר בנתיים זיך אויפגעכאפט פון זיין שכרות און איז געווארען א האז, כדיאויסצומיידען ,,שכר־הליכה'' — נישט צו בעצאהלען פאר דעם קורס, האט ער אויסגעדרעהט די דראזשקע, כדי דעם פויגעל צו זוכען.

אבער עס איז איהם, הפנים, נישט בעשערט געווען קיין שאדען — דאס ,,פעקעל'' איז געלעגן ,,ניע נארושאנע'' ערגיץ אין א רינשטאק און האט געשמאק געשנארכט, אזוי ווי אין פסוק שטעהט: ,,פעקעלע ריהר דיך נישט''.

שפעטער האט עס זיך ארויסגעשטעלט אז דער פאסאזשיר מארטשאק איז געווען שכור, ווי א גוי און דאס איז ער, פראסט און פשוט, שכורערהייט ארויסגעפאלען פון דער דראזשקע.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם קוים מיט צרות אויסגעניכטערט און אין א אפגעשוואכטען צושטאנד איהם אפגעפיהרט אהיים.

ביז צו דער נאהענטסטער ,,וויפלאטע'' — האט מארטשאק א נדר געטון — נישט צו טרינקען

א שכנישע טובה

געוואלט פערשפארען דער פאסט א טרחא, וועט ער גיין דערפאר אפזיצען 10 חדשים

(א) אויף קנישעוויטשא 7 וואוינען צוויי האר־ציגע שכנים: אלעקסאנדער ווילק און וויקטאר שמידט. איז, ווי עס איז דער מנהג צווישען שכנים — נוסט מען זיך פון די פעסקעלעך און עס איז, ווי מענדעלי זאגט: קוצעניו מוצעניו — א געזונד דיר אין פיסקעל און א קרענק דיר אין בייטעל...

ויהי היום, שיקט ווילק זיין ווייב, די ווילקאווע, אוועק קיין טשענסטאכויעק און אליין נעהמט ער זיך פראוועו גלות,,שטרויענער אלמן''. און אין זיין גלות־פראווען, איז ער אזוי פערנומען געווען, אז ער האט נישט קיין צייט געהאט אליין צו גיין אויף דער פאסט אום אוועקצושיקען זיין ווייב די דרייהונדערט זלאטעס, נאר ער האט געבעטען זיין שכן שמידט'ן, אז ער זאל איהם ,,ווירענטשען''.

וואס טוט מען נישט פאר א שכן, איז שמידט געגאנגען און האט די דרייהונדערט זלאטעס אפגעגעבען ,,נא פשעכאוואניע'' צום... שענקער.

און אז דער אמת איז שפעטער ארויסגעקומען ווי דער בראנפען פון פלעשעל, האט איהם ווילק איינגעקלאגט און שמידט האט בעקומען אויף 10 חדשים צו זיצען מיט אפלעגען די שטראף אויף 3 יאהר. די דרייהונדערט גילדען וועט ער אויך, בחרפותנו, מוזען אפגעבען און דאס נאך, במשך פון יאהר 1935.

הייגט א גרויסער וואהל־מיטינג אין פילהארמאניע־זאל

א. נ. ,,מיט'ן פנים צום קאנסטרוקטיווען ציוניזם''

אין צוזאמענהאנג מיט די בעפארשטעהענדע וואהלען צום 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס האט די הינע ציוניסטישע ארגאניזאציע נערופען אויף היינט אוונט אין פילהארמאניע־זאל א גרויסען מיטינג א. נ. ,,מיט'ן פנים צום קאנסטרוקטיווען ציוניזם''.

אין מיטינג וועלען זיך בעטייליגען די ה''ה: ד''ר מ. מינדעס פון ווארשא, ד''ר י. ראזענבלאט משה העלמאן א. א.

אויפ'ן מיטינג וועלען בעלויכטען ווערען א רייה אקטועלע ציוניסטישע פראבלעמען.

קאנטראל פון די האנדעלס־ביכער

(א) אין צוזאמענהאנג מיט די ארבייטען איבער דער אויסמעסטונג פון הכנסה און אומזאץ־שטייער, איז די פינאנץ־קאמער צוגעטרעטען צו דער קאנטראל פון די האנדעלס־ביכער, וועלכע ווערען געפיהרט דורך בעזונדערע פירמעס, און וועלכע דארפען דינען אלס באזיס פאר דער אויסמעסטונג פון די דערמאנטע שטייערן.

צוליב דעם, וואס גאנץ אפט ענטשטעהען ספקות בנוגע דער בוכונג, האט די פינאנס־מאכט פעראדנעט, אז אין יעדען פאל, ווי עס ענטשטעהט א ספק, מוזען די ביכער גענוי אונטערזוכט ווערען, ווי אויך די בעווייזען (למשל, קוויטונגען, רעכנונגען א. ד. גל.) אויפן סמך פון וועלכע די בוכונגען זענען אדורכגעפיהרט געווארען.

די בעווייזען ווערען קאנטראלירט סיי ביי דער פירמע, וועלכע בעזיצט די בעווייזען, סיי די פירמע, וועלכע האט די דאזיגע בעווייזען אויסגעשטעלט און אין פאל, ווען ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז וועלכע ס'איז פירמע האט איהר בוכונג מיט א כיוון שלעכט אדורכגעפיהרט צום שאדען פון רעגירונגס־אוצר וועט זי אויסער דער גרעסערער אויסמעסטונג, וואס ס'וועט איהר געמאכט ווערען, נאך צוגעצויגען ווערען צו שטראפליכער פעראנטווארטליכקייט.

פאר נישט אויסצאהלען די שכירות

ווערט א שול־אייגענטימער פערמ'שפט אויף 3 חדשים ארעסט

(א) בשעתו האבען מיר שוין מיטגעטיילט, אז דער אייגענטימער פון דער ,,חבצלת''־שולע, איז צוליב'ן נישט אויסצאהלען די שכירות'ן צו זיינע לעהרער, בעשטראפט געווארען אויף 2 חדשים ארעסט.

אזא ענליכען ענין האט נעכטען בעטראכט דער שטראף־רעפעראט ביים ארבייטס־אינספעקטאראט. דאס מאל איז אנגעקלאגט געווורען דער שול־אייגענטימער פאסטערנאק פון פעטריקא־ווער 18.

ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, איז פאסטערנאק שולדיג שכירות צו זיינע לעהרער אין דער הויך פון 12 טויזענד זלאטעס. אויך ווערט פאסטערנאק בעשולדיגט אין געהמען קויציע פון זיינע וואזשנעס און אין נישט אויסצאהלען זיי זייערע שכירות.

פאסטערנאק איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים אונבעדינגטען ארעסט.

אורטייל געגען די גנבים,

וועלכע האבען בע'גנב'עט דעם פריזכט־הורטאווניק עקשטיין

(א) געגען די גנבים, וועלכע האבען ביי דעם פרוכט־הורטאווניק שמואל עקשטיין ארויסגע'גנבעט 56,000 זלאטעס און 90 דאלאר, האט דאס געריכט נעכטען ארויסגעטראגען פאלגענדען אורטייל:

לעאן קאנוואצקי — 5 יאהר טורמע און נאכ'ן אפזיצען די שטראף — אפגעשיקט צו ווערען אין דער אנשטאלט פאר אונפערבעסערליכע פערברעכער אין קאראנאוווע.

דעם 50־יעהריגען יוזעף פאנטא — אויף 4 יאהר טורמע.

דער 32־יעהריגער סטאניסלאוו נאדראווסקי — אנדערטהאלבען יאהר טורמע.

דער 32־יעהריגער ראמאנא דראזדאווסקא — אויף 8 חדשים טורמע און 100 זל. שטראף.

דער 31־יעהריגער קלארא דזשעוויערסקא — אויף 5 חדשים ארעסט.

דאס דינסטמיידעל פאלינצאוש איז, צוליב מאנגעל אין בעווייזען פרייגעשפראכען געווארען.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונער.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע־פרייזען

בעפאלען איין גאס

,,אינקאסענטען'', וואס קאסירען מיט כוח.

(א) שימאן רוסאק און לעאן פיעזשגאלא, אז זיי האבען שוין מעהר נישט געהאט קיין געלד אויף צו טרונקען, האבען זיי זיך נאך אלץ נישט מיאש געווען, נאר זענען ארויס אין גאס און דעם ערשטען בעסטען, וואס זיי האבען אנגעטראפען, האבען זיי פערהאלטען און געמאהנט ביי איהם אויף בראנפען.

אזוי איז עס טאקי געשעהן מיט באלעסלאוו שטשיפיארקען און אז שטשיפיארעק האט זיי נישט געוואלט געבען, האבען זיי איהם גוט צע'ממית'ט און האבען זיך אליין גענומען דאס בייטעלע מיט די דריי זלאטעס, וואס שטשיפיארעק האט פערמאגט און האבען זיך געלאזט אנטלויפען.

מען האט זיי נאכגעיאגט, געכאפט און איינגעזעצט אויף אזא ארט, וואו זיי וועלען זיך מוזען אפגעוואוינען פון טרינקען.

פארפאלען

(א) אויף דער בזשעזשינער גאס איז נעכטען אראפגעפאלען פון וואגען פרידריך שענוויז און איז שווער פערוואונדעט געווארען.

אין א שווערען צושטאנד האט פאגאטאוויע איהם איבערגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) אויף סטאשיץ־גאס 15 האט א פערד צובי־סען דאס פנים און נאז פון פוהרמאן סטאניסלאוו וויגאדא.

דער פאגאטאוויע־דאקטאר האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אויטאבוס־קאטאסטראפע

(א) אויפ'ן שאסע לאדז — בעלכאטאוו איז דערלאסט־אויטא וועלכער איז געפיהרט געווארען פון שאפער מאריאן קאוואלסקי, ארויפגעפאהרען אויף דעם פאסאזשיר - אויטא, וועלכען עס האט געפיהרט דער שאפער וואלענטי קאפלאניאק.

פון דעם צוזאמענשטויס איז שווער פערוואונדעט געווארען דער קאמינסקער סוחר שמעון פריגעל, די איבריגע פאסאזשירען זענען לייכט פערוואונדעט געווארען.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג, בכדי פעסטצושטעלען, ווער עס איז דער שולדיגער איז דער קאטאסטראפע.

אזא מין ,,מוזיקאנט''

ער שפילט אויף ביינדלעך און ווערפלען

(א) אויף פילסודסקיעגא 2 איז פערהאלטען געווארען דער גאסען־שפילער, וועלכער האט מיט א שפיל־טישעל און מיט ביינדלעך, זיך פערדינט זיינע פאר גילדען א טאג ביי נאאיווע פערבייגעהער.

הייסען הייסט ער העניק בעסלער און איצט זיצט ער דערוויל אין קאזע.

פרנס א. נ. פרידענזאן

צוריקגעקומען פון ארץ־ישראל

דינסטאג אוונט איז צוריקגעקומען קיין לאדז פון ארץ־ישראל פרנס א. נ. פרידענזאן. ה' פרידענזאן האט אין ארץ־ישראל געשאפען א רייה נייע בית־יעקב־שולען, דורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע אין די עקזיסטירענדע בית־יעקב־שולען, געגרינדעט א לאנדעס־ארגאניזאציע פון בנות־אגודת־ישראל, איינגעארדענט די ערשטע לאנדעס־קאנפערענץ פון ,,בנות'' אין תל־אביב, וועלכע איז אראפ מיט ערפאלג.

בעזונדער האט פרנס פרידענזאן זיך בעטייליגט אין א גאנצער רייה ארגאניזאציאנעלע, פאליטישע און קולטורעלע ארבייטען פון אגודת־ישראל אין ארץ־ישראל און אויך ארויסגעטרעטען מיט עטליכע רעפעראטען אין פערשידענע קיבוצים. ביים צוג האבען דעם גאסט אפגעווארט פארשטעהער פון ארטאדאקסישע אינסטיטוציעס, וועלכע האבען איהם ווארים בעגריסט.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר וועגערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
וואוינט יעצט
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונר.
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע־זאל

,,בערל־שמערל'' אין קאלומנא

דאס בעליבטע יודישע מאריאנעטען - שפיל ,,בערל שמערל'' אונטער דער לייטונג פון דיכטער משה בראדערזאן, וועט היינטיגען פרייטאג, שבת און זונטאג אין אוונד שפילען אין קאלומנא. עס וועט געגעבען ווערען דאס רייכע פראגראם א. נ. ,,מזל טוב קאלומנא'', וואס ענטהאלט א סך הומאר, וויץ און סאטירע און עס ווערען געגעבען לאלקעס פון א רייה אנגעזעהענע און פאפולערע יודישע געזעלשאפטליכע און פאליטישע פערזענליכקייטען.

לודוויק זאץ

שפילט היינט ,,דעם גזלן'' אין ,,ראזמאיטאשטשי''

היינט ווערט געגעבען ספעציעל אויפ'ן פערלאנג פון לאדזער עולם די שטארק אויסגענומענע קאמעדיע ,,דער גזלן'' מיט'ן בעריהמטען סטאר לודוויק זאץ אין דער הויפט־ראלע.

מארגען קומט פאר די פייערליכע פרעמיערע פון לודוויק זאץ'ס אויפפיהרונג ,,אלץ פאר קינדער'' מיט קינסטלער אין דער הויפט־ראלע

מארגען, פרעמיערע

פון ,,טרופע טאנענצאפ'' אין ,,פילהארמאניע''

מארגען, פרייטאג, קומט פאר די פרעמיערע פון ,,טרופע טאנענצאפ''.

די פיינע, מעלאדישע מוזיק פון אברהם גאלדפאדען, די איינפאלרייכעאינסצעניזאציע און רעזשי פון ד''ר מיכאל בראנדט, די אייגנארטיגע טענץ פון טאציאנא וויסאצקא און קאסטיומען - דעקאראציעס פון דינה מאטוס שאפען א פרייליכען, אריגינעלען ספעקטאקל, וואס יעדער טעאטער־בעזוכער דארף זעהען.

אין דער אויפפיהרונג נעמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל פון ,,יונג טעאטער''.

היינט צוליב דער גענעראל - פראבע ווערט נישט געשפילט.

שבת איין איינציגער קאנצערט־אויפטריט

פון די ליבלינגען זמרה זעלינפעלד־קיפנים, אלא לילית, יהודית בערג און וול. גאדיק אין העלענאוו

שבת 9 אוונד קומט פאר אין פארק ,,העלענאוו'' דער גרויסער קאנצערט - אויפטריט פון די בעליבטע ארטיסטען זמרה זעלינפעלד־קיפנים, אלא לילית, יהודית בערג און וול. גאדיק. די דערמאנטע ליבלינגען נויטיגען זיך נישט אין רעקלאמע, ווייל די נעמען רעדען שוין פאר זיך אליין. דאס פראגראם בעשטעהט פון סאמע פערל פון זייער פערשידענארטיגען רעפערטואר. דער דאזיגער קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג און וועט זיכער אדורך מיט גרוים ערפאלג.

אויפטריט פון אויגעניוש באדא און סטעפטשא גורסקא

זונטאג אין ,,העלענאוו''

זונטאג דעם 28־טען ד. ח. 8.45 אוונד קומט פאר אין פארק ,,העלענאוו'' נאר איין איינציגער קינסטלערישער אוונד.

אין פראגראם די נייעסטע אינלענדישע און אויסלענדישע שלאגערן. דער אויפטריט פון די דערמאנטע קינסטלער האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג אין אונזער שטאט. ס'וועט פון 2 א זייגער נאכמיטאג קאנצערטירען דער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פעטרושקא

שבת א פארשטעלונג פון דער ,,יודישע טעאטער־סטודיע''

,,מיינע הערן איהר האט פערשפילט''

שבת, ד. 27 ד. ח. 9 אוונד שפילט די ,,יודישע טעאטער־סטודיע'' אין טעאטער־פאפולארני אגראדאווא 18 צום דריטען מאל ,,מיינע הערן איהר האט פערשפילט''.

די פארשטעלונג ווערט זעהר ווארים אויפגענומען.

פון שטאטישען טעאטער

אונאפרופלעך די לעצטע פארשטעלונגען פון יאראטש'ן

(א) נאר נאך היינט און מארגען ווערט געגעבען די פרעכטיגע קאמעדיע ,,פאננא בראטענא'' מיט דעם קינסטלער סטעפאן יאראטש.

פון זומער־טעאטער

(פריהער ,,באגאטעלא'')

(א) אין זומער - טעאטער (פעטריקאווער 94) ווערט טעגליך געשפילט (9 אוונד) די פרעהליכע קאמעדיע ,,באבאסעק'', מיט דער בעטייליגונג פון גאנצען אנסאמבל.

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 114-32
עמפפאנגס־שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אוונד
זונטאג פון 9—11 בייטאג און יום־טוב פון 9—1
פאר דאמען — א בעזונדערער ווארטע־זאל.

בלוטיגע טראגעדיע אין ראדאשקאוויטש
אויפן ראמאנטישען באדען

ווילנע.

אין דער פעהשלאפענער גרעניץ - שטעטעלע ראדאשקאוויטש איז געשעהען עפעס אזוינס, וואס האט איהר שטארק אויפגעטרייסעלט.

דעם פערגאנגענעם מיטוואך אין אוונט, ווען יודען זענען געזעסען אויף די טרעפלעך פון זייערע פוסטע קראמען און „געשעפט" פרישע לופט, האבען זיך פלוצלונג אויף דער הויפט־גאס דערהערט דריי שאסען איינער נאכע צווייטען.

ווען מ'איז צוגעלאפען צום ארט, פון וואנען ס'האבען זיך דערהערט די שאסען, האט זיך פארגעשטעלט א שרעקליך בילד: אויף דער ערד איז געלעגען אין א קאלוזשע בלוט א מענש מיט א דורכגעשאסענעם הארץ. די גאנצע גאס איז באלד געווארען שווארץ פון מענשען, קריסטען און יודען.

ווער איז דער געשאסענער און ווער איז דער שיסער?

דער געשאסענער איז אנ'ארטיגער קריסטליכער איינוואוינער און א הויז־בעזיצער מיעטשיסלאוו פעלאניקא און דער שיסער איז א יודישער יונגערמאן, א שוסטער, לויט זיין פאך — אוסיי בארהיפאנד.

די סיבה פון דער שרעקליכער רציחה איז א ראמאנטישע. אין דעם הויז פון דעם געשאסענעם קריסט האט געוואוינט די יודישע פאמיליע גערשפינגער, מיט וועלכער דער קריסט איז געווען נאהענט בעפריינדעט. בעזונדערס אבער איז דער דערשאסענער געווען בעפריינדעט מיטן יונגען ווייבעל אסנע גערשפינגער, מיט וועלכער ער האט זיך געפונען אין גאנץ אינטימע בעציהונגען. דעם ווייבעלס מאן איז א לענגערע צייט געזעסען אין תפיסה, און אין זיין אפוועזענהייט האט דער קריסט פאקטיש אויסגעהאלטען די פרוי און איהרע קינדער און זיי האבען שטענדיג פערבאכט צוזאמען.

דער יודישער יונגערמאן — דער שיסער איז אויך געווען אנ'איינגעהער צו דעם ווייבעל, מיט וועלכער ער פלעגט אפט פערברענגען. אויף דעם דאזיגען באדען פלעגען אפט פארקומען קאנפליקטען צווישען דעם יודישען בחור און דעם קריסט. דער בחור האט שטארק געאייפערט צו דעם קריסט, וועמען דאס ווייבעל פלעגט נערנער צונעהמען.

כדי פטור צו ווערען פון זיין קאנקורענט, האט דער בחור אונטערגענומען זיין שרעקליכען פלאן— אפצוראמען דעם קריסט פון וועג און אליין צו פערבלייבען דער „ליובאווניק". ער האט זיך פערשאפט א רעוואלווער, אפגעווארט דעם קריסט, בעת יענער איז געגאנגען נעהמען וואסער ביים ברונעם און איהם אריינגעשאסען דריי קוילען.

דער מערדער שטאמט פון ארימע עלטערען און האט אין ראדאשקאוויטש א מוטער.

גלייך נאכן אויספיהרען זיין שרעקליכען טאט, האט דער מערדער זיך אליין איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. נאכן אפזיצען איניגע טעג אין באראנאוויטשער תפיסה איז ער אפגעשיקט געווארען אין תפיסה קיין מאלאדעטשנע.

וואס איז שייך דאס ראמאנטישע ווייבעל האט זי אויס מורא פאר נקמה מצד די קריסטען, זיך אפגעטראגען פון ראדאשקאוויטש.

דער שרעקליכער מארד האט ארויסגערופען א געוויסע צערודערונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, מחמת באלד האבען זיך געפונען עדות, וועלכע האבען ערקלערט, אז שטעטלשע יודען זאלען האבען אנגערעדט דעם יודישען בחור אויסצופיהרען דעם טאט. מ'האט אויך אנגעהויבען צו

אין ציעכאצינעק

איז צו בעקומען טעגליך דעם
נייעם
פאלקסבלאט
ביי ש. סוכעצקי,
זדראיאווא 10.

פערשפרייטען צווישען די ארטיגע מיעשטשאנעס פערשידענע פליאטקעס און צו העצען געגען דער יודישער בעפעלקערונג. אנ'אקטיווען אנטייל אין ארגאניזירען די העצע, האט אויך גענומען דער וואזשני פון ארטיגען מאגיסטראט, א געוו. רוסישער „גאראדאוואי".

בעזונדערס האט די יודישע בעפעלקערונג געלעבט אין שרעק דעם לעצטען זונטאג, ווען מ'האט זיך געריכט אויף ענטשיידענע ארויסטרעטונגען. דער טאג איז אבער אריבער פולשטענדיג רוהיג.

די קריסטליכע בעפעלקערונג פערהאלט זיך גאנץ רוהיג און זי איז אינפארמירט וועגען די אמת'ע מאטיוען, וועלכע האבען גורם געווען צו דער בלוטיגער טראגעדיע.

—=—

Dr. med.
IGNACY GRYNBERG
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעציאליסט פאר הארץ-קראנקהייטען)
17 CEGIELNIANA 17
telefon 174-15.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אוונר.

צאהן־ארצט
ס. וראטניצקא
65 גאפיורקאווסיענא 65
נעמט אן פון 9–1 און פון 3–8 אווענר

צווי צימער און קוך
מיט בעקוועמליכקייטען (ווינשענסווערט מיט באדע-צימער) אין צענטרום, נישט העכער פון צווייטען שטאק, ווערט געזוכט דירעקט פון ווירט צו דינגען. אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "R."

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אן ביז 8^{30} פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 7—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

קויפט פון דער ערשטער קוועלע!
קינדער-וועגעלעך, מעטאל-בעטען, אויסגעבעטע- און ספרענזשינע-מאטראצען "Patent" וויזשימאטשקעס אין פאבריקס-לאגער „DOBROPOL"
פיעטריקאווער 73.

שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, מערלאבונגס- און חתונה-קארטען, חיוב-קארטען, פריקא-און קאנטאקציע-עטיקעטען, שרייבווארג-בונדלען
רעעלע !!! מאדערנע
און שנעל !!! און ביליג

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פערשידענעס

א פעהיגער יונגערמאן פון 17 יאהר וויל זיך לערנען א גוט גאראנטירט פאך, קען זיין אלס מעכאניקער פאר געצאהלט. אפערטען אין אדמינ. פאר "№ 7" 9611

אנ'אינטעליגענטער געוו. פראוו. סוחר פעהיג צו פיזישער און גייסטיגער ארבייט, זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס עס זאל נישט זיין. בעסטע רעקאמענדאציעס. אפערטען פאר „1935". 9608

וויכטיג פאר ווירטשלייט! צוליב ליקווידאציע, צו פערקויפען ריינקעס צו פילטערס, א קעסעל צו פארעווען רעהרען און מאזאיק-טרעפען. צו ערפאהרען פאמארסקא 138. 9613

צוליב ליקווידאציע צו פערקויפען א צוקערניע-איינריכטונג. צו ערפאהרען לימאנאווסקיעגא 121 ביי שעטשיק. 614

Buchalter-Bilansista na stanowisku przyjmuje do prowadzenia księgi handlowe. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją Leon Krell, Piotrkowska 79 m. 40 tel. 145-64.

א שותף צו א חתונה און טאנץ-זאל ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „שותף"

ס'ווערט געזוכט ארויסצונעהמען אר ביים אויף 5 סוועטער-מאשינען. צו ערפאהרען זאוואדזקא 2 אין דער פראליניע.

געגען בעלוינונג! פאהרענדיג פרייטאג דעם 18/7 נאך אנדזשעיאוו מיט'ן צוג 16:20 איז פערלוירען געווארען א מארינגע = פאלטען. צו כעלעפאנירען 138-47, געגען בעלוינונג. 9594

B. kierowniczka instytucji społecznej dla dzieci poszukuje analogicznego stanowiska. Pierwszorzędne referencje i świadectwa. Oferty sub. Długoletnia praktyka. S. Fuchs, Piotrkowska 50.

פרייע פאסטענס

א פריזיער-געזעלען אויף מענער- און דאמען-ארבייט ווערט געזוכט: מ. פליטמאן, אלעקסאנדער, קאשטשעלנא 36.

נויטיג א קוואליפיצירטע רעפרעזירקע צו הענדשקעס. זיך ווענדען דרעווינאסקא 32, גראבינסקי, פראנט, קאנאניאל-געוועלב. 9616

א גוטע קריטע נייהערין קען זיך מעלדען סטאדאלניאנא 10 ביי אורבאך. 9610

עס ווערט געברויכט א ביוראליסט, בעפארצוגט איז דער, וואס האט שוין געארבייט אין א באנק. ווענדען זיך מיט אפערטען אין Bank Kredytowy Spółdzielczy אגראדאווא 2.

נויטיג א קוואליפיצירטער שלאסער-געזעלען. מעלדען זיך זאמענהאפא 4 אין שלאסעריי ביי וואלדמאן. 9612

Fabryka trykotaży poszukuje pierwszorzędnej siły do szycia na Flattlocku. Stałe zatrudnienie. Oferty kierować do administr. nin. pisma sub „W. Z." 9609

לאקאלען

צו פערמיטען 2 צימער מיט א קוך אויפ'ן צווייטען שטאק, פאמארסקא 17, טעלעפאן 206-49. 9616

צו פערמיטען פון באלד א גרויס געוועלב מיט 2 שויפענסטער, מיט א שטוב און א קוך. ערפאהרען גלובנא 41 ביים ווירט. 9605

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-98
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–12 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. B. ROBINSON
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86.
עמפפאנגט פון $2^1/_2$–$1^1/_2$ פארמ.
און פון 4–5 נאכמ.
פון 6 א זייגער אן אין קאלומנא.
ווארשאווסקא גאס, ווילע נייהאוז.

Dr. Med.
J.Schlosser
כירורג
צעגעלניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4–7 אוו.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועאפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–2 און פון 4–8 אוונט

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערט פאר איבערגעמאכט די עלטעסטע
הי טע ן
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס
Modystka
„TOLA"
23 Zawadzka 23

שייטלען
מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטלען
ביי קערש.
סקווערא 15

Dr. med.
H. RÓZANEK
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אן פון 9–1 פארמ. און פון 5–9.

לעכער
חעו'ען אויפגעגמאכט
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

אנאנסען
— אין —
פאלקסבלאט
האבנגרויס ערפאלג

אלע ווייסען,
אז
קליידער, אנצוגען, מאנטלען, קינדער-גארדעראב און וועש
וואשט, פוצט, רייניגט און פארבט
די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
ליג אר סקא 2 (ביים רוג בושעוש ינער)
די ביליגסטע פרייזען, רעעלע, אונשעדליכע אויספיהרונג!
צופאהר מיט די טראמוואיען 1, 6, 14.

דער
פאטאגראפישער אטעליער
„POLONJA"
גדאנסקא 31
גיט אלס פרעמיע אויף א קורצע צייט
7 רעטושירטע פאטאגראפיעס
מיט א פערגרעסערונג נאר פאר 1.50
פאר יודען, וואס פאהרען נאך פאלעסטינא, ווערט אויסגעפערטיגט אלע ארט פאס-פאטאגראפיעס שנעל, גוט און ביליג.
בעמערקונג: גרויסע בילדער מאך איך צו זעהר נידריגע פרייזען.
מיט אכטונג
אינהאבער: גוטערמאן
לאדז, גדאנסקא 31.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה [illegible]
[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

גרויסע קליינינקייטען פון ארץ-ישראל

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

סערטיפיקאטען פאר אראבישע איינוואנדערער.

ס'איז געווארען א געפעהרליכער מנהג, כמעט א פאליטישער סיסטעם שוין: יעדען חודש געפינט איהר אין אמטליכען סטאטיסטישען אויסווייז פון אימיגראציע קיין ארץ ישראל אויך א פאר צעהנדליגע אראבער פון אנדערע לענדער, וואס האבען בעקומען סערטיפיקאטען דווקא אלס ארבייטער-איינוואנדערער. עס שאפט זיך שטילערהייט א נייע ארבייטער-שעדולע אויך פאר אראבישע אימיגראנטען.

עס געהט נישט וועגען דער צאהל, וועלכע איז דערווייל נישט אזוי גרויס, אז מ'זאל פיהלען דערינען א סכנה. געפעהרליך איז דער סיסטעם, אז אהן התחייבות'ן אין מאנדאט, אהן וועלכען נישט איז געזעצליכען יסוד און אהן געזעלשאפטליכע און פאליטישע אנשטרענגונגען פון אנ' „אראבישער אגענץ" האט די פאלעסטינער רעגירונג פרייוויליג איינגעפיהרט א רעגעלמעסיגע אראבישע איינוואנדערונג פון אויסלאנד מיט'ן פריווילעג פון ארבייטער-סערטיפיקאטען (אלס קאפיטאליסטען לאזט מען סיי ווי אריין אויך אראבער און קריסטען פון אויסלאנד, אויב זיי בעווייזען דעם פאר[illegible] דער"). היינט זענען דאס 40 ביז 50 א חודש, ווער ווייסט, וואסערע צאהלען דער מנהג קען ברענגען מיט חדשים אדער יאהרען שפעטער!

איז דאס דער זין פון פאלעסטינע-מאנדאט אדער א נייע פירוש פון דער רעגירונג. אז פאר א יעדער קלענסטער הוספה פון יודישע איינוואנדערער סערטיפיקאטען פיהרען זיך כסדר שווערע פאליטישע קאמפען, בשעת פאר אראבישע ארבייטער-איינוואנדערער אפילו פון אלזשיריע אדער אבעסיניע ווערען געגעבען סערטיפיקאטען אהן א שום קאמף אדער פראטעקציע? פארוואס ענטפערט תמיד די רעגירונג, אז זי קען נישט געבען נאך 50 סערטיפיקאטען פאר יודישע ארבייטער אדער בעלי-מלאכה ווייל דאס לאנד איז אויפנאהם-פעהיג נאר פאר אזא און אזא צאהל, בשעת פאר אויסלענדישע אראבישע ארבייטער-זוכער איז דאס לאנד יא אויפנאהם-פעהיג? אויב יודישע פאבריקאנטען און יודישע פארמער און פויערים-ארגאניזאציעס פאדערען מעהר ארבייטער, געבענדיג דער רעגירונג גאראנטירטע הבטחות פאר זייער בעשעפטיגונג און דערהאלטונג, בעוויליגט מען זיי קוים א קלייניגקייט און מ'שטעלט דאס אריין אין חשבון פון דער ארבייטער-שעדולע פאר דער יודישער אגענץ, אבער אראבישע אונטערנעהמער אין פאלעסטינע בעקומען פון דער רעגירונג סערטיפיקאטען פאר יעדעס צאהל נויטיגע ארבייטער, וואס זיי פערלאנגען פון אויסלאנד. דערביי ווייסט די רעגירונג, אז צעהן טויזענד אראבישע איינוואנדערער קומען אריין אומלעגאל פון אלע ארומיגע לענדער, האט אבער נאך קיינמאל נישט געזאגט, אז דאדורך קען זי נישט געבען קען סערטיפיקאטען פאר אראבישע ארבייטער, ווי זי ענטפערט געוועהנליך דער יודישער אגענץ, אבציהענדיג איהר פון ייעדער ארבייטער-שעדולע טויזענדער סערטיפיקאטען אויפ'ן חשבון פון „אומלעגאלע" יודישע איינוואנדערער, אדער אפילו פון פערמעגליכע טוריסטען, וואס בלייבען דא אין לאנד.

דאס געהט שוין אביסעל ווייטער פון טאפעלער בוכהאלטונג, אזא פראקטיקע איז עלול שטעלען אין סכנה דעם גאנצען מאנדאט און בטל מאכען אלע התחייבות'ן לגבי דער „יודישער נאציאנאל-היים". אין ענגלישען קאנסטיטוציאנעלען לעבען איז פראקטיקע שטארקער פון געזעץ, א איינגעלעבטע חזקה איז אליין דאס הייליגסטע שטיק קאנסטיטוציע. עס איז דערום זעהר געפעהרליך אדורכלאזען אהן א פראטעסט און אהן א געגען-אקציע די זיך איינבירגערנדיגע חודש'ליכע רובריק, איבער אראבישע ערבייטער סערטיפיקאטען אין אמטס-בלאט פון דער פאלעסטינער רעגירונג.

וועלען מיר האבען א דריטע „מכביה"?

אין אינפארמירטע קרייזען סוד'עט מען זיך, אז די דריטע „מכביה" וועט מוזען פארקומען אין גאר א פערקלענערטער פארם, מיט ווענינער ספארטלער און מיט ווייניגער געסט פון אויסלאנד. פערהאן אפילו פעסימיסטען, וואס ווייסען כלומר'שט פון די „הויכע פענסטער", אז די גאנצע „מכביה" שטעהט אונטער א גרויסע פראגע-צייכען.

תירוצים זענען דערויף פערהאן פערשידענע זיכער איז, דאס די הויפט-מניעה ליגט ביי דער רעגירונג. א טייל זאגען, אז די רעגירונג זעהט נישט גערן אזעלכע יודישע פאראדע-וועלט-צוזאמענפאהרען, עס קריכט דעם אראבער צופיל אין די אויגען. אנדערע בעהויפטען, אז די רעגירונג וויל פערשטאפען א יעדע אפענע ליק פאר אזויגערופענער אומלעגאלער יודישער איינוואנדערונג. פון אראבישער זייט פערשפרייט מען שמועות, אז א פאר צעהנדליגע מכביים האבען געבראכען לארד מעלטשעט'ס ווארט צו דער רעגירונג, אז אלע אנטיילנעמער פון דער „מכביה" וועלען צוריק אהיימפאהרען אין זייערע מדינות. די אראבישע מוסרים בעמיהען זיך בעווייזען דאס דורך לארד מעלטשעטס שארפען אויפרוף צו די מכביים (אז נישט האלטען זיין געגעבען ווארט ברענגט מען אין סכנה די גאנצע איינריכטונג). איז די רעגירונג געווארען דעם „גאנצען אמת" און זי וועט נישט מעהר גלויבען, אויפ'ן ווארט.

אזוי צי אזוי איז זיכער, אז די קומענדיגע „מכביה" וועט וואהרשיינליך פארקומען ערשט אין 5 יאהר ארום. דאס איז מע[illegible] צוליב אינוויינעגסטע ארגאניזאטארישע טעמים, ווייל דער ארץ-ישראל'דיגער „מכבי" איז געשטערט אין זיין ענטוויקלונג דורך דעם, וואס אין די דריי יאהר צווישען איין „מכביה" און דער אנדערער איז ער פערנומען שטארקע צוויי יאהר מיט'ן ליקווידירען די פריהערע און צוגרייטען די נייע „מכביה". און זיכער איז אויך, אז די דריטע „מכביה" וועט זיין פיל קלענער

און זאל איצט אימיצער וואגען חושד זיין די רעגירונג, אז זי פערגעסט א מינוט אן יודען און יודישע אינטערעסען. אויסערליך קען מען איהר אויך גאר נישט פארווארפען. זי איז די היטערין פון געזעץ און דערפיהלט איהר פליכט. צי דאס איז דער וועג אויפצובויען א יודישע נאציאנאל-היים, — דאס איז אנ'אנדערע פראגע און אויף דארויף וועט איהר קיינמאל נישט בעקומען פון איהר קיין תשובה.

(„איטא")

מ. א. טענענבלאט

יודישע פראבלעמען אין רוסלאנד

ירושלים (יט"א) דער „דבר" ווערט אינפארמירט, אז פיר סוב-קאמיטעטען בעהאנדלען אין רוסלאנד די יודישע פראבלעמען, אויף וויפיל זיי זאלען אפגעשפילט ווערען אונטער די בעשטימונגען פון דער נייער סאוויעטישער קאנסטיטוציע. די דאזיגע פראבלעמען זענען נוגע דער רעגולאציע פון רעכט פון פערשידענע קאטעגאריעס „לישענציעס", יודישע עמיגראציע, ארעסטירטע און פערטריבענע ציוניסטען און דעם למוד פון העברעאיש. צום ענטגילטיגען בעשלוס זענען די אלע פראגען קאנצענטרירט אין א צענטראל - קאמיסיע, וואס בעשטעהט פון: אויסערן - קאמיסאר ליטווינאוו, קארל ראדעק, און זראנאוו, און דריי ראטגעבער: דיאמאנשטיין, ברוידע און טראצקאיעוו.

מאסקווע (יט"א) אויף אנ'אנפראגע פון דער יט"א אין די בערופענע אפיציעלע קרייזען איז געקומען א קאטעגארישע הכחשה אויף דער מעלדונג פון „דבר" איבער א קאמיסיע, וואס זאל בעטראכטען יודישע פראבלעמען אין צוזאמענהאנג מיט די ארבייטען איבער דער נייער סאוויעטישער קאנסטיטוציע.)

באהן-הנחות אויפ'ן אלוועלטליכען צוזאמענפאהר

פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

ווילנע (יט"א) דאס מיניסטעריום פאר אינערן-ענינים איז פערשטענדיגונג מיט'ן אויסערן-מיניסטעריום, האט שוין ארויסגעגעבען די ערלויבעניש אויף דעם אלוועלטליכען צוזאמענפאהר פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, וועלכער וועט אפגעהאלטען ווערען אין ווילנע פון 14-טען ביזן 19. אויגוסט. לויט דער ווענדונג פון אינערן-מיניסטעריום האט דאס קאמוניקאציע - מיניסטעריום בעוויליגט פאר אלע אנטיילנעהמער פון צוזאמענפאהר באהן-הנחות ביז 50 פראצ.

אין ביורא פון צוזאמענפאהר פליסען אלע טאג אריין מעלדונגען וועגען רעפערענטען און געסט, וואס ווילען קומען קיין ווילנע. עס קומען אויך אויפן צוזאמענפאהר פיל יודישע שריפטשטעלער פון פוילען און אנדערע לענדער, ווי אויך צאהלרייכע דעלעגאציעס און געסט פון אויסלאנד. איין טאג פון צוזאמענפאהר איז געווידמעט ספעציעל דער יודישער ליטעראטור און ווערט ארגאניזירט פון דעם יודישען פען-קלוב. עס וועט פארקומען א רעפרעזענטאנטיווע אויסשטעלונג פון יודישער קונסט און עס וועט פראקלאמירט ווערען די עפענונג פון קונסט מוזעאום ביים ייוו"א. דער איניציאטאר פון קונסט-מוזעאום מארק שאגאל וועט ספעציעל קומען צו דער פראקלאמירונג פון פאריז.

מאדאם פאמפאדור

דאס לעבען פון אנ'ארים מיידעל, וואס די וועלט האט גע'שמט מיט איהר

פון ב. י. גאלדשטיין

אבער עס האבען זיך געפונען צווישען איהרע שונאים אזעלכע, וואס נאכדעם ווי זי האט זיי גראב אנגעטראטען אויף די היהנעראויגען האבען זיי זיך ערשט צו איהר גענומען און אפען קריטיקירט, און אפילו בעשולדיגט אין שלאגען קאפיטאל פון איהר איינפלוס אויפ'ן קעניג. אזוי, למשל, האט דער אפגעזאגטער מיניסטער, מארקיז ד'ארזשענסאן, איהר אפען בעשולדיגט, אז זי פערקויפט שטעלעס צו יונגעלייט אין דער ארמעע; זי קריגט כאבאר פון קאפיטאליסטען וואס ווילען בעקומען מעדאלען, טיטולען און שטעלעס; זי פערקויפט אפילו פאספארטען. ער האט אנגעוויזען, אז זי נעהמט כאבאר ביי פינאנסירען, אפיצירען, נאבעללייט און הויפדאמען.

צי איז עס געווען אמת?

עס איז נישט גרינג דערויף צו ענטפערען. אבער עס איז א פאקט וואס שטעכט די אויגען, אז ווען זי איז אין יאהר 1745 געקומען אין הויף אריין, האט זי חוץ איהר שעהנקייט גארנישט נישט פערמאגט, און אין עטליכע יאהר ארום איז זי געווארען אנגעשטאפט מיט געלד; זי האט אפגעצאהלט איהר פאטער'ס חובות, וואס האבען בעטראפען 400,000 פראנק; זי האט איהר טאכטער וועלכע איז נאך איהר חתונה געשטארבען, געגעבען א ריזיגען נדן; זי האט אנגעהאלטען א ריזיגען שטאב פון דינסטען און משרתים; האט געהאלטען אין איין קויפען צירונג, וואס האבען בעטראפען מיליאנען; און מעהר פון אלץ איז זי געווען א ליידענשאפטליכע קויפערין פון הייזער, פאלאצען, געביידעס און לענדערייען.

מען האט געוואוסט, אז ווי ברייטהארציג דער קעניג זאל נישט זיין, קאן זי פון זיינע מתנות נישט אנשפארען אזא בארג מיט געלד, און די מאניע פון קויפען נייע געביידעס, נייע פאלאצען איז ביי איהר געוואקסען מיט יעדען טאג... פון וואנען זשע האט זי דאס גענומען?

ווען די פאקטען זענען אנגעקומען צום קעניג, האט ער זיך געמאכט נישט-וויסענדיג, אבער דאס האט איהר ביי איהם פערבייליגט. עס קאן זעהר גוט געמאלט זיין, אז פון דעם האט געשטאמט זיין אומגעטריישאפט צו איהר. אמת טאקע, אז ווען די מאדאם פאמפאדור האט זיך דערוואוסט פון דעם קעניג'ס נייער געליבטע, האט זי אזוי לאנג געצויגען שנורען און געארבייט מעשים, ביז לואי האט יענער אוועקגעווארפען און ווידער געקומען צו איהר, אבער שוין דער ערשטער ברויך האט איהר געשראקען: ווער ווייסט, צי עס וועט זיך איהר נאכאמאל איינגעבען צו זיגען איבער זיינע נייע געליבטע? עס מוז דאך קומען א סוף. און פאר דעם סוף האט זיך די מארקיזע געשראקן. און א שטיקעל צייט ארום האט זי בעשלאסען אנצונעהמען זיך מיט מוט און פרובירען איהרע כחות קעגען אלע איהרע שונאים; דעם קעניג'ס ליבלינג ד'ארזשענסאן, דעם קריגס-מיניסטער; געגען דעם נייעם פינאנץ-מיניסטער דע מאשא, און אפילו געגען די יעזואיטען.

טאמער האט זי געהאט וועניג שונאים אין פראנקרייך, האט זיך נאך געיאוועט פרידריך דער גרויסער אין דייטשלאנד, וועלכער האט ביי יעדער געלעגענהייט חוזק געמאכט פון דער מארקיזע דע פאמפאדור.

פרידריך האט אויך עטליכע מאל אנגערירט דעם כבוד פון מאריא טערעזע, די עסטרייכישע קעניגין. מאריא האט דאן געהאט זעהר א געניטען אמבאסאדאר אין פראנקרייך, וועמען זי האט בעפוילען צו זיין אין חבר'שאפט מיט דעם קעניג'ס מעטרעסע, און דורך איהר פועל'ן, אז לואי זאל צושטעהן צו דער מלחמה געגען דייטשלאנד.

די מאדאם פאמפאדור ווערט געהאלטען פעראנטווארטליך פאר דעם זיבען-יאהריגען קריג, וואס האט אפגעקאסט פראנקרייך צעהנדליגער טויזענדער סאלדאטען און מיליאנען פראנק. און אליין די מארקיזע האט געוואוסט, אז זי האט אריינגעשלעפט פראנקרייך אין א בלאטע און געטון האט זי עס נאר דערפאר, ווייל זי האט געוואלט נעמען נקמה אן פרידריכ'ן.

א קורצע צייט איידער דער קריג האט זיך אנגעהויבען איז איהר געלונגען צו פועל'ן ביים קעניג, אז ער זאל ארויסזעצען איהרע צוויי שונאים — דעם קריגס-מיניסטער און דעם פינאנץ-מיניסטער דער קעניג האט איהר ארויסגעוויזען, אז ער איז נאך אלץ צוגעבונדען צו איהר, און אז איהר ווארט איז נאך אלץ ביי איהם הייליג.

מען האט געוואוסט, אז די מארקיזע האט איצט א זעהר שוואכען קריגס-מיניסטער, און דערפאר פלעגט זי אליין איבערליגען גאנצע טעג אין קריגס מיניסטעריום. זי איז אליין פאר א שטיק צייט געווען פראנצויזישער קריגס-מיניסטער און געפיהרט דעם קריג מיט דייטשלאנד.

דער דייטשער מאנארך פרידריך דער גרויסער שרייבט וועגען יענער מלחמה אזוי: „איך האב אצינד געגען זיך א בונד פון ווייבערשע קליידלעך. די אליאנץ פון די דריי ווייבער (עליזאבעטא פון רוסלאנד, מאריא טערעזא פון עסטרייך און מאדאם פאמפאדור פון פראנקרייך)! איז מיר מעהר אמוזאנט, איידער די מלחמה..." פונדעסטוועגען איז ער מער ווי איין נאכט נישט דערשלאפען איבער דער ווייבערישער אליאנץ. די דריי ווייבער האבען איהם צו לענגערע צייט געהאלטען אין שרעק, אבער דער סוף איז געווען א ביטערער: די אליאנץ האט פערשפילט, און די מארקיזע האט זיך נישט געקאנט מוחל זיין, למאי זי האט געבראכט דעם לאנד אזא מורא'דיגען שאדען.

לואי האט געוואוסט, אז די מאדאם איז א סך שולדיג אין דער מפלה, אבער ער האט דאן געזעהן, אז ער האט פאר זיך אנ'ענערגישע פרוי, וואס האט נישט קיין גלייכען צו זיך, און האט דעם קריג קיינמאל נישט דערמאנט.

נאך דעם קריג האט זיך די מארקיזע ווידער גענומען צו איהר פריהערדיגען לעבען. זי האט די פאליטיק פון לאנד און אויסלאנד נישט געוואלט און נישט געקאנט אויפגעבען. זי האט זיך נאך אלץ געמישט אומעטום, האט נאך אלץ געהאט א גרויסע דעה אין דער רעגירונג, אזוי גוט ווי אין הויף. אומעטום האט זי געהאט איהרע מענשען און אומעטום איז איהר ווארט געווען א הייליגטום. אבער דאס האט זי איצט שוין געטון דערפאר, ווייל זי האט געמוזט. עס האט זי אריינגעצויגען און זי האט זיך פון דעם נישט געקאנט ארויס דרעהען.

דערווייל האט זי מיט דעם א גרויסע טובה געטון דעם קעניג, וועלכער איז געווען פויל און זיך ווידער בעקלאגט אויף זיין שוואכען געזונד.

מיט'ן גאנצען הארצען האט זיך די מאדאם פאמפאדור איצט אפגעגעבען מיט איהרע פילאזאפען, שרייבער, דיכטער, מאלער, אקטיארען, דראמאטורגען, קריטיקער, אפערע-זינגער און קאמפאזיטארען.

אלע רעגירונגס-דעפארטאמענטען זענען געווען פערנומען פון איהרע מענשען. איב'ם הויף האט זי געהאט בלויז די יעזואיטען. די איבעריגע שונאים איהרע האט זי ביסלעכווייז ארויסגעווארפען, האט זי דערפאר געקאנט מיט א רוהיגען געמיט אין זיינען האבען איהרע אמת'דיגע פריינד, וואס די מעהרסטע פון זיי זענען געווען קינסטלער און דיכטער. איהר ערשטער ליטעראר'ישער פראטעזשע איז געווען וואלטער, וועלכען זי האט געקענט נאך איידער זי איז אנגעקומען אין קעניגליכען הויף. זי האט פאר איהם ארויסגעווירקט א פאר טיטולען און א יעהרליכע געלד-שטיצע; דערנאך איז געקומען קרעביאן, דער דראמאטורג און פאעט, וועלכער האט זיך אין דער יוגענד געלערענט דעקלאמירען. געווען א צייט, ווען קרעביאן איז פשוט אויסגעגאנגען פון הונגער. דעמאלט איז די מארקיזע, ווי א מלאך פון הימעל, געקומען צו איהם און איהם דערהויבען. זיינע ווערק זענען געדרוקט געווארען אויפ'ן חשבון פון דער רעגירונג און ווען ער איז אין 1762 געשטארבען, האט זי געפועלט, אז דער קעניג זאל איהם אויפשטעלען א דענקמאל, בעשטעלט ביי א בעריהמטען סקולפטאר.

לואי דע באסע האט פערפאסט עטליכע קאמעדיעס און איז אויך אויסגעגאנגען פון הונגער. די מארקיזע האט זיך דערוואוסט פון זיין צרה'דיגער לאגע, און איהם געקומען צו-הילף פונקט דעמאלט, ווען ער מיט זיין פרוי און קינד האבען געזאלט בעגעהן זעלבסטמארד. די מארקיזע האט בעקומען פאר איהם די שטעל פון רעדאקטאר פון אנ'אפיציעלען ליטערארישען ארגאן. רוסא האט אויך געהאט א סך צו פערדאנקען דער מארקיזע. זי האט אפילו ארויסגעווירקט פאר איהם א פענסיע, אבער ער האט זיך געשעהמט זי אנצונעהמען. ער האט אבער אנגענומען די „האנאראריען", וואס די מארקיזע האט איהם צוגעשיקט. ער האט קיינמאל נישט ארויסגעוויזען צופיל פערעהרונג פאר דעם קעניג'ס מעטרעסע, ווי דאס האבען געטון וואלטער און די אנדערע.

מען וואלט געדארפט גאנצע שפאלטען פערנעמען מיט די נעמען פון יענע ליטעראטען און קינסטלער, וואס זענען אויפגעריכט געווארען א דאנק דער מארקיזע. ווי נאר אנ'ארימער טאלאנט, דארטען איז געווען די מארקיזע מיט איהר אפענער האנט. האט עפעס א קינסטלער געהאט צרות פון דער פאליציי, פון דער צענזור, צי פון דער רעגירונג, האט זיך די מארקיזע באלד אריינגעמישט און דער קינסטלער איז נישט נאר פטור געווארען פון זיינע צרות, נאר האט נאך געקראגען א בעלוינונג.

זי אליין האט געהאט א ביבליאטעק פון 3,561 בענדער.

אויך די מאלער און אנדערע קינסטלער האט זי געגעבען צו לייזען גרויסע סומען געלט פאר זייערע ווערק. איהר קאלעקציע בילדער האט די ווערט געהאט מיליאנען פראנק. זי אליין איז אויך געווען א מאלערין. זי איז נישט נאר געווען א בעגאבטע שוישפילערין, טענצערין, זינגערין, נאר אויך א גאר פעהיגע אמאטארישע מאלערין.

זי האט אויך געגרינדעט א מיליטערישע שול, וואס איז דערנאך אריבער צו דער רעגירונג. דאס איז איהר איינגעפאלען נאך איידער זי האט געזעהן ווי שלעכט עס זענען געלערנט די פראנצויזישע סאלדאטען, ווען עס קומט צו מלחמה. פון דער דאזיגער מיליטער שולע איז שפעטער ארויסגעקומען נאפאלעאן באנאפארט.

זי האט געהאט א סך פערדינסטען, די מארקיזע, מען האט זי נאר געקאנט בעשולדיגען פאר דעם זיבען יאהר קריג. די פראנצויזען האבען זי פערשאלטען פאר דעם דאזיגען קריג, האבען זי אבער געבענטשט פאר איהרע אנדערע פערדינסטען און, דער עיקר, פאר איהר לעצטער אונטערנעהמונג — איהר קאמף מיט די יעזואיטען, פון וועלכען זי איז ארויס די זיגערין.

פיר יאהר צייט האט נאך די מארקיזע געלעבט נאך איהר לעצטען זיג איבער דער פינסטערער, קלעריקאלער, יעזואיטישער וועלט אין פראנקרייך, וועלכע איז געווען אייזען-שטארק אין דעם קאטולישען לאנד; דערפאר האט מען טאקע נישט בעגלויבט, אז די מארקיזע וועט ארויס פון דעם קאמף א זיגערין. זי האט געהאט געגען זיך אזעלכע ריזיגע שונאים, וואס קעגען זיי האט זי קיינמאל נישט געוואגט אונטערצונעהמען א קאמף — די קעניגין און די פרינצען, דעם קעניגס לעהרער און זיינע רעליגיעזע פיהרער, דעם פויפסט און זיינע קארדינאלען איבער דער גאנצער וועלט; אבער זי איז יא ארויס מיט א זיג, און די פראנצויזען האבען זי פאר אט דעם קאמף איהרען געבענטשט.

דעם 15-טען אפריל, 1764, איז די מארקיזע דע פאמפאדור געשטארבען אין עלטער פון 42 יאהר.

(סוף)

יודישע מאמע פון אדעס געפינט נאך 20 יאהר איהר טאכטער אין תל-אביב

אמערקווירדיגע פאמיליען-געשיכטע וואס ציהט זיך זינט דער וועלט-מלחמה

צוואַנציג יאָהר האָט אַ יודישע מוטער געזוכט איהר קינד, און איצט האָבען זיי זיך געפונען. זיי האָבען זיך נישט געזעהען, ווייל די מוטער לעבט אין אָדעס און די טאָכטער איז אין תל אביב, פאַלעסטינע. די פערבינדונג צווישען מוטער און טאָכטער, געהט דערווייל דורך לעמבערג. דאָס איז אַ מערקווירדיגע פאַמיליען־דראַמע, וואָס ציהט זיך זינט דער וועלט־מלחמה און האָט הינטער זיך אַ זעהר ריהרענדע געשיכטע.

נאָך די פאָגראָמען אין אוקראַינע, אין די יאָהרען 1918־1920, איז געגאַנגען אַ שטראָם פון יודישע פליטים קיין פוילען. אַ גרויסער טייל פון די אונגליקליכע יודען האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ צייט אין לעמבערג. צווישען די פליטים, האָט זיך געפונען אַ צאָהל פאָגראָם־יתומים, וואָס זייערע עלטערען זענען אומגעקומען פון מערדערישע הענד. דער „דזשאָינט" און די יודישע הילפס־געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען זיך פערנומען מיט די פליכטלינגען, האָבען אויך פערזאָרגט די פאָגראָם־יתומים.

אין יענער צייט האָט אין לעמבערג זיך געגרינדעט אַ יודישע פאַך־שול פאַר מיידלעך, אָנגעפיהרט פון דער בעקאַנטער כלל־טוערין פרוי ד"ר צעציליע קלאַפּטען.

מיט די אָנגעקומענע פאָגראָם־יתומים פון אוקראַינאַ בפרט מיט די מיידלעך האָט זיך פערנומען פרוי ד"ר קלאַפּטען. זי האָט פאַר זיי געגרינדעט ביי איהר פאַך־שול אַ היים, וואו זיי האָבען געלערענט און זיך ערצויגען.

צווישען די פאָגראָם־יתומים, וואָס זענען אַריינגענומען געוואָרען אין דעם אַנשטאַלט פון פרוי ד"ר קלאַפּטען, איז אויך געווען אַ מיידעל מיט'ן נאָמען שרה (סאַלקאַ) אַבראַמאָוויטש. ווער זי איז, האָט מען אויף גענוי נישט געוואוסט, און אויך זי אַליין האָט זעהר ווייניג געוואוסט צו דערצעהלען וועגען איהרע עלטערען און וועגען איהר לעבענס־געשיכטע.

שרה אַבראַמאָוויטש האָט עטליכע יאָהר פערבראַכט אין דער אַנשטאַלט און האָט זיך אין דער שול אויסגעלערנט שניידעריי. אין די יאָהרען 1926־1927, ווען עס זענען פון לעמבערג אָפּגעפאָהרען די ערשטע גרופּען פון פאָגראָם־יתומים קיין פאַלעסטינע, איז צווישען זיי אויך געווען שרה אַבראַמאָוויטש. זי האָט געאַרבייט אין יודישען לאַנד מיט די חלוצים. שפּעטער האָט זי געהייראַט מיט אַ פאַלעסטינער אַרבייטער, אַ געוויסען זאַגיס, און זיי לעבען היינט אין תל אביב.

שרה שרייבט אָפט צו איהרע בעקאַנטע אין לעמבערג און צו פרוי ד"ר קלאַפּטען, וועלכע איז צו איהר לאַנגע יאָהרען געווען ווי אַ מוטער, און איהר האָט זי צו פערדאַנקען די ערציהונג און דאָס גליקליכע לעבען אין פאַלעסטינע. מען האָט זיך נישט פאָרגעשטעלט, אַז איהר לעבען איז פערבונדען מיט אַ פאַמיליען־דראַמע, אַז זי האָט ערגעץ־וואו אַ מוטער, וועלכע זוכט איהר אַרום שוין גאַנצע צוואַנציג יאָהר און קאָן זי נישט געפינען.

שרה אַבראַמאָוויטש האָט קיינמאָל נישט דערצעהלט, אַז זי האָט נאָך אַ מוטער. מען האָט זי געהאַלטען פאַר אַ פאָגראָם־יתומה פון אוקראַינע, וועלכע איז געבליבען איינע אַליין אין איהר יונגען לעבען.

אָבער די מוטער פון שרה אַבראַמאָוויטש האָט גאַנצע צוואַנציג יאָהר נישט גערוהט און כסדר אַרומגעזוכט איהר קינד. די מוטער האָט ענדליך זיך דערוואוסט, אַז איהר טאָכטער האַלט זיך אויף אין לעמבערג ביי פרוי ד"ר קלאַפּטען, און זי האָט אַהין געשריבען אַ זעהר ריהרענדען בריף.

אַ בריף פון אַ מוטער צו איהר קינד נאָך 20 יאָהר

דער בריף איז געשריבען אין אַ זעהר נישט־גוטען יודיש און ער לייענט זיך אַזוי:

הויכגעשעצטע אונבעקאַנטע פרוי!

דעם בריף שרייבט אַ מוטער, וועלכע זוכט שוין 20 יאָהר צייט איהר קינד און קאָן עס נישט געפינען. איצט, ליבע פרוי, האָב איך בעקומען אַ בריף דורך מענשען מיט דעם אַדרעס צו אייך. אין בריף, וואָס איך האָב בעקומען, שרייבט מען מיר, אַז איהר זענט אַ מוטער פון אַ סך קינדער, וואָס איהר גיט זיך אָפּ מיט אַזעלכע זאַכען, אַז מיין קינד איז אויך ביי אייך, איהר זענט געווען צו איהר אַ מוטער ביז צום איצטיגען מאָמענט.

איצט, געשעצטע אונבעקאַנטע פרוי, בעט איך אייך, אַז איהר זאָלט רחמנות האָבען אויף מיר און איהר זאָלט פערדינען די גרויסע מצווה. אויב ס'איז אמת, וואָס מען שרייבט מיר, ווייסט איהר וואו מיין קינד געפינט זיך. פריהער דורך גאָט, דערנאָך דורך אייך, האָב איך איצט די האָפנונג זיך צוזאַמענצוקומען מיט מיין קינד. גאָט זאָל געבען די גוטע מינוט, אַז עס זאָל שוין נעמען אַ סוף צו מיינע גרויסע צרות, און גאָט זאָל מיך שוין צוזאַמענפיהרען מיט מיין פערלוירענעם קינד, וואָס איך האָב עס 20 יאָהר פאַר די אויגען נישט געזעהען.

20 יאָהר האָב איך געוויינט און געקלאָגט. 20 יאָהר צייט האָב איך געשריבען צו מיין קינד האָב זי גערופען: קינד מיינס, וואו ביסטו, קינד מיינס, אַ רוצח האָט דיך אַרויסגעריסען פון מיינע הענד, און דו ביזט אַזוי ווייט פערפלויגען, אַזוי ווייט, אַז איך ווייס נישט, וואו דיך צו געפינען.

קינד מיינס, דו ווערסט דאָך שוין עלטער. ווען דיין פאָטער האָט דיך צוגענומען פון מיר, ביסטו געווען אַלט אַכט יאָהר, און דו דאַרפסט געדענקען, אַז דו ביזט געווען אין אָדעס. קינד מיינס, רוף זיך אָפּ צו דיין אונגליקליכע מוטער, וואָס האָט אויף דיר בלוט פערגאָסען. דערקוויק דיין מאַמען, איהר צובראָכען האַרץ און רוף זיך אָפּ צו איהר.

איך בין אַזוי אַרומגעגאַנגען אַ לאַנגע צייט, געשריען און זי גערופען, אָבער מיין קינד האָט די גאַנצע צייט זיך נישט אָנגערופען. זי האָט גאָר נישט געפיהלט איהר אונגליקליכע מוטער.

אָבער איצט בעט איך ביי גאָט, אַז עס זאָל שוין קומען וואָס שנעלער די גליקליכע מינוט, זאָל שוין גאָט מיר וואָס גיכער העלפען, ווייל די כחות זענען שוין זעהר קליין, נישט מעהר קיין קראַפט צו וואַרטען. יעדע מינוט איז אַ יאָהר, די כחות לאָזען זיך אויס, די אויגען האָב איך אויסגעוויינט, ווייל איך טראָג אַזוי פיל שמערצען אַזאַ לאַנגע צייט.

איצט זאָל שוין זיין גענוג. אויב עס איז אַלעס אמת, וואָס מען שרייבט מיר, אַז איהר ווייסט פון מיין קינד, וואָס האָט זיך ביי אייך אויפגעצויגען, און איהר ווייסט וואו זי געפינט זיך, בעט איך אייך, פון זיך, דעם קינד'ס מוטער, ראָזע אַבראַמאָוויטש, אַז איהר זאָלט מיר תיכף געבען אַן ענטפער, און מיין קינד זאָל זיך אָפּרופען צו איהר מוטער, וואָס איהר האַרץ איז אַזוי צובראָכען. זאָל זי זיך וואָס גיכער אָפּרופען און גאָט זאָל געבען, אַז פאַר מיין לעבען זאָל איך נאָך זעהען דאָס פערלוירענע קינד, וואָס איך האָב זי 20 יאָהר צייט פאַר מיינע אויגען נישט געזעהען.

איצט וועל איך שרייבען ווי אַזוי איך האָב פערלוירען דאָס קינד. איך האָב געלעבט מיט אַ מאַן, און מיין מזל איז געווען אַזוי, אַז איך האָב שלעכט געטראָפען. פון פיינע עלטערען איז ער געווען און מיין מזל האָט אַזוי געשפּילט, אַז ער אַליין איז געווען צו מיר זעהר שלעכט. נו, וואָס קאָן מען טון? אַז דער מזל איז קליין, און מיין מזל איז אַזוי געווען, אַז איך בין אַריין צו אַ שלעכטען מענשען אין די הענד.

איינמאָל איז ער אַוועקגעפאָהרען אויף אַ לענגערער צייט. נאָכהער האָב איך בעקומען אַ בריף פון מיינעם אַ ברודער, אַז איך זאָל קומען צופאָהרען צו איהם, ווייל מיין מאַן איז ביי איהם, און איך זאָל אויך מיטנעמען מיין קינד. איך האָב געשריבען צו מיין ברודער, אַז איך וועל נישט פאָהרען, ווייל איך וויל מיין מאַן נישט קענען. אָבער מיין ברודער האָט געוואָלט מיר מאַכען בעסער און האָט מיר געשריבען נאָכאַמאָל, אַז איך זאָל זעהען קומען. עס וועט שוין זיין גוט און וואויל און איצט וועל איך שוין לעבען ביי איהם גאָר גוט.

סלאָוועם (מיט איין וואָרט), מענשען האָבען מיך אויך סאָוועטעוועט (געראַטען), אַז איך זאָל פאָהרען. איך בין געפאָהרען, און מיין ברודער האָט מיך צוגערעדט, אַז איך זאָל קומען צוריק נאָך אָדעס. פון בערדיטשעוו זענען מיר געפאָהרען נאָך אָדעס. אין קאַזיאַטין אויף דעם וואָקזאַל זענען מיר געווען, און דאָ איז ער נישט געווען מיט דעם קינד. מיר איז דאַמאָלס נישט אַריין אין קאָפּ, אַז מיין מאַן זוכט ביי מיר צוצונעמען מיין קינד.

נו, ליבע מענשען, איהר קאָנט זיך שוין פאָרשטעלען מיין לאַגע, ווי אַזוי איך בין געבליבען אויף דעם וואָקזאַל. מיר איז באַלד פינסטער געוואָרען אין מיינע אויגען. איך האָב אָנגעפאַנגען זוכען מיין מאַן מיט מיין קינד, אָבער איך האָב זיי נישט געפונען. מיין מאַן, וועלכען איך האָב פערלוירען, קאָן מען זיך שוין פאָרשטעלען, אַז איך האָב נאָך איהם נישט געבענקט. אָבער דאָס קינד שרה'לע, פון 8 יאָהר אַ קינד ביז מען ציהט עס אויף אַזאַ קינד, ביז מען דערלעבט דאָס שוין צו זעהען אַזוי גרויס, וויפיל מיה, וויפיל בלוט מיינס ליגט אין דעם קינד. און דערצו נאָך זאָל מיין קינד אַריינפאַלען אין אַזעלכע שלעכטע הענד.

אַז איך בין נישט אַראָפּ פון זינען, איז מיט גרויסע ניסים. איך פלעג אַרומגעהן ווי משוגע, נישט געגעסען, נישט געטרונקען, נישט געשלאָפען, נישט געלעבט. טאָג ווי נאַכט נאָר געקלעהרט, ווי אַזוי מיין קינד איז אַריינגעפאַלען אין אַזעלכע שלעכטע הענד. גאָט ווייסט, וואָס מיט איהר איז געשעהען.

איך פלעג אַרומגעהן און וויינען און קלאָגען און וואַרטען, אפשר וועל איך בעקומען פון אימיצען אַ בריף. די גאַנצע צייט בין איך געווען אונגליקליך. אין מיין האַרצען האָט געברענט אַ בענקשאַפט, אָבער איך האָב גאָרנישט געזעהען און נישט געהערט, גלייך איך וואָלט גאָר קיין קינד אויף דער וועלט נישט געהאַט.

ביז איצט קאָן איך עס נישט פערשטעהען. קיין פיצעלע קינד פון 3—4 יאָהר איז זי שוין נישט געווען. פון אַכט יאָהר אַ קינד דאַרף געדענקען איהר מוטער. זי דאַרף געדענקען, אַז זי איז געווען אין אָדעס. איהר פאָטער איז געווען פון בערשאַד. פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס זי איז שוין עלטער געווען, זאָל זי געווען שרייבען אַ בריף, זוכען איהר מוטער.

איך האָב נישט געוואוסט, וואו זי געפינט זיך, אָבער זי דאַרף דאָך געוויס עפּעס געדענקען, פון וואַנען זי איז, און אַז זי האָט אַ מוטער אין אָדעס. סלאָוואָם, וואָס עס איז שוין געווען, איז פערפאַלען. איצט אָבער זאָל זי זיך אָנרופען.

שרה'לע, מיין קינד, רוף זיך אָפּ צו דיין מוטער, וועלכע וויינט און קלאָגט איבער דיר, שוין 20 יאָהר! קינד מיינס, פערשאַף דיין מוטער דעם פערגעניגען, אַז פאַר איהר לעבען, וואָס זי איז שוין מיט די לעצטע כחות, זאָל זי דערלעבען דיך נאָך צו זעהען. זאָל שוין קומען די גוטע מינוט און די גוטע הילף וואָס גיכער און גאָט זאָל אונז צוזאַמענפיהרען. איך זאָל נאָך האָבען מיט וועמען צו רעדען, אויף וועמען צו קוקען, אַז מיין האַרץ זאָל נאָך ווערען פערהיילט.

דיין מאַמע, ראָזע אַבראַמאָוויטש.

איך בעט דעם בריף באַלד איבערצוגעבען מיין קינד און בעט באַלד אַן ענטפער פון מיין קינד און פון מיין קינד'ס מוטער, וועלכע האָט אַזוי לאַנג מיט איהר זיך פערנומען און זי אויפגעצויגען. גאָט זאָל אייך געבען געזונד און גליק און איך זאָל דערלעבען צו זעהען מיין קינד,

פון מיר, ראָזע אַבראַמאָוויטש.

איך בעט באַלד אַן ענטפער און מיר אַרויס־שרייבען אַלס פאָדראָבנע (אויספיהרליך), וועגען לעבען פון מיין קינד, דערנאָך וועל איך שרייבען פון זיך אַלס פאָדראָבנע.

מוטער און טאָכטער ווערען פערבונדען נאָך 20 יאָהר

פרוי ד"ר קלאַפּטען האָט נאָכ'ן ערהאַלטען דעם ריהרענדען בריף באַלד געשריבען דער מוטער אין אָדעס וועגען אַלעס וואָס זי ווייסט וועגען שרה'לע (סאַלקאַ) אַבראַמאָוויטש, זי האָט צוגעלעגט אַ בילד פון דער טאָכטער און אָנגעוויזען איהר אַדרעס אין פאַלעסטינע. גלייכצייטיג האָט זי געשריבען צו שרה זאַגיס־אַבראַמאָוויטש אין פאַלעסטינע און צוגעלעגט דעם בריף פון איהר מוטער. און די מוטער, וועלכע לעבט אין אָדעס, האָט זיך פערבונדען דורך לעמבערג, מיט איהר טאָכטער אין פאַלעסטינע.

ז. שוחט.

די געשיכטע פון דער „דרייפוס-אפערע"

פון מ. יארבלום

— 6, —

פראָפעסאָר האַווע ערקלערט:

דעם „באָרדעראָ" האָט געשריבען עסטערהאַזי און נישט דרייפוס; דאָס וואַרפט זיך אין די אויגען ביים ערשטען בעטראַכטען פון די האַנדשריפטען.

און האַווע בעווייזט, אַנאַליזירענדיג די ווערטער און די אותיות, אַז דער „באָרדעראָ" איז נישט קאַלקירט, נישט נאָכגעמאַכט, נאָר אויף אַ נאַטירליכען אופן געשריבען מיט דער האַנד פון עסטערהאַזי — קיין שום ספק נישט אין דעם!

פראָפעסאָר זשירי, מיטגליד פון פראַנצויזישען אינסטיטוט קומט אויך צום זעלבען שלוס: „איך האָב געמאַכט אַלע פערגלייכונגען, סיי אין דעם גאַנצען, סיי אין די איינצעלהייטען; איך האָב געמאַכט אַ גרינדליכע אַנאַליזע, וואָרט ביי וואָרט, אות באות; איך האָב אויך פערגלייכט די זייטיגע סמנים פון דער האַנדשריפט — די פונקטואַציעס — און בין געקומען אַלע מאָל צום זעלבען פועל יוצא, וועלכען איך האָב קאָנטראָלירט דורך אָבסערווירונגען פון מעהר געאיבטע גראַפאָלאָגען, וואָס קענען בעסער פאַר מיר די מאָדערנע האַנדשריפטען;

איך האָב זיך בעראַטען מיט אַ סך אַזעלכע ספּעציאַליסטען — אַלע זענען זיי מיט מיר מסכים: עס איז פערהאַן צווישען דעם „באָרדעראָ" און כתב יד פון דעם קאָמענדאַנט עסטערהאַזי אַזאַ ענהנליכקייט, וואָס געהט ביז אידענטיטעט".

זשירי איז נישט נאָר אַ געלעהרטער, ער איז אויך אַ מאַן פון גרויסען געוויסען און ער וויל נישט געהען ווייטער, ער וויל נישט בעהויפּטען, אַז עסטערהאַזי איז דער מחבר פון „באָרדעראָ" פשוט דערפאַר, ווייל ער האָט אַנאַליזירט די פאַקסימילע, די פאָטאָגראַפיע פון „באָרדעראָ" און נישט דעם אָריגינאַל — און הגם ער איז איבערצייגט, אַז דער אָריגינאַל וואָלט בעשטעטיגט זיין מיינונג איז דאָך נאָך פערהאַן אַ קליינער שאַנס פון אַ טעות.

דאָס איז אייגענטליך אַ דירעקטער פאָרוואורף דעם גענעראַל־שטאַב, וואָס האָט בעהאַלטען דעם „באָרדעראָ"־אָריגינאַל — ווילענדיג אויף אַזאַ אופן קאָנען פאַר זיך אַ שטיקעל שאַנס און קענען טענהן, אַז די געלערענטע האָבען זיך בלויז בענוצט מיט דער פאָטאָגראַפיע און דעריבער זענען זייערע מיינונגען נישט פעסט בעגרינדעט.

נאָר נישט קוקענדיג אויף די דאָזיגע קאַטעגאָרישע ערקלערונגען פון די קאָמפּעטענטסטע פאָרשטעהער פון דער פראַנצויזישער וויסענשאַפט, האָט דער גענעראַל שטאַב ווידער אָפּגעהאַלטען אַ נצחון — און זאָלאַ איז פערורטיילט געוואָרען אויף תפיסה! די מיליטער לייט האָבען ווייטער געפיהרט זייער שפּיל פון מאַכינאַציעס און פעלשונגען.

נאָר די אַפערע איז נאָך נישט געענדיגט. עס קומט די פערטע תקופה פון „באָרדעראָ". דעם 7. אויגוסט 1899 קומט פאַר דער צווייטער פּראָצעס דרייפוס; פון די דריי עקספּערטען, וואָס האָבען ביים ערשטען פּראָצעס ערקלערט, אַז דרייפוס איז דער מחבר פון „באָרדעראָ", האָט איינער — שאַראַוויי — עפנטליך ערקלערט, אַז ער האָט זיך איבערצייגט, אַז ער האָט דאַמאָלס אַ טעות געהאַט, און ער ציהט צוריק זיין ערשטע בעהויפּטונג, אויף אַזאַ אופן קומט אויס, אַז פון די פינף ערשטע עקספּערטען זענען שוין דריי פאַר דרייפוסן און בלויז צוויי געגען! אָגן דאָס וואָלט שוין געווען אַ גענוגענדע סיבה צו סקאַסירען דעם ערשטען אורטייל. הויבט זיך נישט אָן. דער גענעראַל שטאַב האָט געוואָלט, אַז געפּרייענדיג דרייפוס'ן, פערורטיילט ער זיך און די גאַנצע באַנדע פעל־
פערורטיילט ער זיך און די גאַנצע באַנדע פעלשער און פערלוימדער, האָט ער ווידער גענומען זוכען מיטלען; דער עקספּערט בערטיאָן האָט ווידער געבראַכט זיינע אַלטע משוגעתן — און דרייפוס איז ווידער פערורטיילט געוואָרען — דאָס מאָל בלויז אויף 10 יאָהר תפיסה; נאָר די רעגירונג האָט נישט געהאַט קיין שום ספקות — זי האָט געוואוסט, אַז דרייפוס איז אומשולדיג און זי האָט בעשלאָסען, איהם צו באַגנעדיגען באַלד נאָכ'ן פּראָצעס.

אויף אַזאַ אופן דערגרייכט די רעגירונג צוויי רעזולטאַטען:

אי דער כבוד פון גענעראַל שטאַב איז געראַטעוועט, אי דרייפוס איז פריי...

דאָס איז געווען אַ [illegible] דער רעגירונג; עס איז אָבער צו פראַגע, אויב דרייפוס האָט געדאַרפט אַקצעפּטירען די דאָזיגע גנאַד ווייל אַקצעפּטירענדיג זי האָט ער געמוזט זיך אָפּזאָגען פון רעכט צו פערלאַנגען אַ רעוויזיע. און די שונאים פון דרייפוסן — די מיליטער־לייט און אייניגע רעגירונגס־לייט און די אַנטיסעמיטישע פּרעסע האָט דאָס גוט אויסגענוצט און דאָס אויסגעטייטשט אַלס אַנערקענונג פון זיין שולד.

נאָר, ווי עס זאָל נישט זיין, די אַפערע האָט ווייטער געדויערט: דער קאַמף צווישען דער דעמאָקראַטיע פון איין זייט און די מיליטאַריסטען און קלעריקאַלען פון דער אַנדערער זייט האָט זיך דערמיט נישט פערענדיגט. די כוחות פון דעמאָקראַטיע זענען געוואַקסען פון טאָג צו טאָג; ביסלעכווייז האָט מען ענטדעקט אַלע שווינדלערייען, מאַכינאַציעס, נישט געזעצליכע מיטלען, מיט וועלכע די אַנטי דרייפוסאַרדען האָבען זיך בענוצט. זשאָרעס, דער שעף פון די פראַנצויזישע סאָציאַליסטען, וואָס איז געשטאַנען אין די ערשטע רייהען פון די מוטיגע קעמפער, פערלאַנגט אַ נייע אַנקעטע פון דעם „באָרדעראָ", אין מערץ 1904 בעשטימט די קרימינעל־קאַמער די דאָזיגע אַנקעטע. דאָס איז די פינפטע און די לעצטע תקופה פון „באָרדעראָ".

דריי בעריהמטע געלערנטע מאַטעמאַטיקער; אַפּעל, האַנרי פּואַנקאַרע און דאַרבו בעשעפטיגען זיך מיט דער זאַך; זיי מאַכען צו גאָרנישט דעם גאַנצען גראַפאָלאָגישען סיסטעם פון בערטיאָן וואָס איז געווען דער יסוד פון דער בעשולדיגונג; אַנדערע ספּעציאַליסטען פערנעהמען זיך מיט די טעכנישע זייטען פון „באָרדעראָ"; ערשט איצט איבערצייגט מען זיך, אַז דער אינהאַלט פון „באָרדעראָ" פּאַסט זיך נישט צו צו דרייפוסן; אַזוי צ. ב. שרייבט דער מחבר פון „באָרדעראָ", אַז ער פאָהרט אויף מאַנעווערען און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דרייפוס איז אין יענעם יאָהר אויף מאַנעווערען נישט געפאָהרען; אַ חוץ דעם האָט מען געפונען פעהלערען אין די טעכנישע אויסדרוקען וועגען אַרטילעריע. דרייפוס, אַן אַרטילעריע־אָפיציר וואָלט אַזעלכע פעהלערען נישט געמאַכט.

אין דעם לעצטען אורטייל פון דער קאַסאַציע־געריכט פון 12. יולי 1906 ווערט געזאָגט וועגען „באָרדעראָ": סיי בנוגע דעם כתב יד סיי בנוגע דעם טעקסט איז די בעשולדיגונג, פאַר וועלכער דער „באָרדעראָ" האָט געדינט אַלס לעגאַלער יסוד, נישט בערעכטיגט, און מען האָט זיך געפונען אין דער אַבסאָלוטער אונמעגליכקייט אָנצווייזען [illegible], וואָס האָבען געשטויסען דרייפוס'ן, וואָס איז רייך און וואָס האָט יונג דערגרייכט צו אַ גלענצענדער סיטואַציע אין דער אַרמעע, צו בעגעהען אַזאַ גרויסען פערברעך".

און דאָס קאַסאַציאָנס געריכט האָט אָבגעשאַפען דעם פריהערדיגען אורטייל און האָט ענדגילטיג פרייגעשפּראָכען דעם קאַפּיטאַן אַלפרעד דרייפוס, וואָס האָט צוריק בעקומען זיינע מיליטער־טיטולען, דעקאָרירט געוואָרען, און אין 1908 איז ער געוואָרען לייטענאַנט־קאָלאָנעל.

עסטערהאַזי איז נאָך אין יאָהר 1898 אַנטלאָפען פון פּאַריז און זיך בעזעצט אין לאָנדאָן; אין 1899 האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער האָט דאָס טאַקע געשריבען דעם „באָרדעראָ" לויט אַ בעפעהל, כדי צוצושטעלען אַ מאַטעריעלען בעווייז, אַז דרייפוס איז אַ פערראַטער! נאָר זיינע ערקלערונגען זענען צונויפגעמישט מיט אַזוי פיל שקר אַז מען האָט זיי נישט געוואָלט אָננעהמען; ערשט שפּעטער אין 1903 — ביי דער נייער אַנקעטע נעהמט מען אין בעטראַכט אויך די דאָזיגע ערקלערונג.

(ענדע מאָרגען)